

Loopbaan Oriëntatie Begeleiding
Stimuleringsproject LOB in het mbo

Handleiding voor het Schoolwaardenkompas

Samenhang creëren binnen de onderwijsinstelling

Voorwoord

Echte aandacht voor kwaliteiten, mogelijkheden en drijfveren student

In onze maatschappij moeten jongeren al heel jong een keuze maken voor een studierichting. Zo vroeg zelfs dat ze soms niet precies weten wat ze later willen worden. Dit kan grote gevolgen hebben: valt de opleiding tegen, dan is de kans op uitval groot. Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) en het daarvoor opgestarte Stimuleringsproject LOB in het mbo stellen onderwijsinstellingen in staat studenten beter en professioneler te helpen bij het maken van keuzes. Door hen dingen over zichzelf te laten ontdekken – wie ben ik, wat kan ik? – krijgen zij essentiële bouwstenen aangereikt voor hun talentontwikkeling en toekomstige loopbaan. Het doel: echte aandacht voor de loopbaan van de individuele student laten doordringen tot in de haarvaten van het mbo.

Geen op zichzelf staand project

Jongeren hebben behoefte aan begeleiding bij het maken van de juiste opleidings- en beroepskeuzes. Dit blijkt uit diverse onderzoeken. Als zij goed inzicht hebben in hun talenten, kwaliteiten, drijfveren en mogelijkheden, kunnen zij weloverwogen keuzes maken voor een vervolgopleiding of beroep. Dit vergroot tegelijkertijd de slagingskans van diverse maatregelen uit Focus op Vakmanschap en aanvullende plannen. Denk aan voortijdig school verlaten (VSV), excellentie, de terugkeer van de menselijke maat in het mbo, samenwerking vmbo-mbo-hbo en doelmatigheid. LOB is zodoende geen op zichzelf staand vak of project, maar een wezenlijk onderdeel van het gehele onderwijsproces. Door LOB structureel te vervlechten met de dagelijkse onderwijspraktijk kunnen kansen verzilverd worden. De docent/SLB-er kan vanuit zijn pedagogische relatie met de student als geen ander coachen bij diens loopbaan. Het erop gespitst zijn of een student nog op zijn plek zit moet een tweede natuur worden. Net als steeds weer praten mét in plaats van tegen of over de student. Door deze extra aandacht krijgt de student de kans relevante loopbaancompetenties te ontwikkelen voor een levenslange succesvolle loopbaan.

Praktische instrumenten

Het Stimuleringsproject LOB in het mbo kijkt vanuit diverse perspectieven naar LOB en zoekt daarbij steeds naar praktische instrumenten om onderwijsinstellingen op passende wijze te ondersteunen bij talentontwikkeling en het loopbaanleren van hun studenten. Dit is de afgelopen periode gebeurd vanuit thematische werkgroepen en in samenwerking met relevante partners.

Schoolwaardenkompas

Deze publicatie is een product van de werkgroep Ouderbetrokkenheid. Elke onderwijsinstelling maakt, impliciet of expliciet, een aantal fundamentele keuzes die bepalend zijn voor de uitvoering van het onderwijs. Die keuzes gaan vooral over het doel dat de instelling voor ogen heeft en over de manier waarop ze dat doel nastreeft. Deze fundamentele keuzes zijn bepalend voor alle onderdelen van de

organisatie. Dus ook voor de manier waarop Loopbaan Oriëntatie Begeleiding (LOB) vorm krijgt en ouders daarbij worden betrokken. Hoe helderder de keuzes, en de samenhang die daardoor ontstaat tussen alle organisatiegebieden, bijvoorbeeld tussen communicatie, leeromgeving, toetsing, coaching en aansturing, des te effectiever de uitvoering. Het Schoolwaardenkompas helpt bij het bepalen van die keuzes. Deze publicatie is een handleiding voor dit Schoolwaardenkompas.

Eerste stap richting LOB

Het Schoolwaardenkompas is een instrument waarmee onderwijsinstellingen deze keuzes in kaart kunnen brengen. Op deze wijze helpt het kompas bij het vormen van de logische samenhang tussen alle organisatiegebieden. Het kompas kan gezien worden als een eerste stap richting invulling van LOB en het betrekken van ouders. Uitgangspunt is dat een benadering vanuit de basis het meest solide resultaat oplevert en dat samenhang met de andere organisatiegebieden borg staat voor een groot en blijvend effect. Met deze handleiding schetsen wij de relevantie van het Schoolwaardenkompas en wil de werkgroep u laten zien op welke manier u het beste resultaat boekt met het gebruik ervan. De handleiding is een logisch vervolg op de brochure Ouders betrekken bij de loopbaanontwikkeling van hun kind, die is uitgebracht in juni 2014.

Visiestuk

Overigens beseffen wij goed dat de praktijk vaak weerbarstig is en dat het lang niet altijd lukt een optimale samenhang met de andere organisatiegebieden te realiseren. Deze handleiding moet daarom gezien worden als een visiestuk, waaruit u als mbo-instelling de voor u relevante informatie en tips kunt halen en de koppeling met ouderbetrokkenheid maakt. In de bijlagen staan bijvoorbeeld praktische voorbeelden van hoe u bepaalde LOB-activiteiten in het kader van ouderbetrokkenheid kunt vormgeven in het verlengde van uw kernwaarden.

We hopen dat u inspiratie opdoet voor de invulling van het LOB-proces van de student. Voor meer informatie verwijzen we naar: www.lob4mbo.nl

Succes met het toepassen van het Schoolwaardenkompas!

Fieny Peerboom, projectleider Stimuleringsproject LOB in het mbo

Het **Schoolwaardenkompas** vindt u achterin deze handleiding als bijlage. De werkgroep adviseert u nadrukkelijk om eerst de handleiding te lezen voordat u met het Schoolwaardenkompas aan de slag gaat. Alleen op deze manier is gebruik van het Schoolwaardenkompas zinvol.

Inhoudsopgave

1. Inleiding: waarom ouderbetrokkenheid bij LOB?	5
2. Het Schoolwaardenkompas	6
3. Waarom het Schoolwaardenkompas?	12
4. Werken met het Schoolwaardenkompas	13
5. Van instrument naar praktijk	20
6. Gevolgen voor LOB en ouderbetrokkenheid	21
7. Aangrenzende gebieden mee ontwikkelen	22
Literatuur	25
Colofon	27
Bijlagen	28

1. Inleiding: waarom ouderbetrokkenheid bij LOB?

Ouders*, student en onderwijsinstelling vormen een pedagogische driehoek. Als deze drie samenwerken, komt dit niet alleen de totale ontwikkeling van de student ten goede, maar ook het succes van de onderwijsinstelling. Zo is de kans op het behalen van een startkwalificatie groter. Daarnaast is de student beter voorbereid om actief deel te nemen aan de maatschappij en de eigen loopbaan bewuster vorm te geven.

Als ouders en opleidingsteam samenwerken en op die manier de student ondersteunen in zijn leerproces en ontwikkeling, legt dit een mooie bodem voor een succesvolle ontwikkeling van de jongere. Thuis, op de opleiding en in het verdere leven. Ouders en de onderwijsinstelling zoeken gezamenlijk naar nieuwe inzichten die bijdragen aan de ontplooiing van het kind, de student. Meer informatie kunt u vinden aan de hand van de literatuurlijst.

Waarom het Schoolwaardenkompas?

Van een formule 1-auto maak je geen gezinswagen door er een imperiaal op te monteren. En een Opel Kadett wordt geen 4x4 als je er terreinbanden onder zet. Een tractor gaat niet harder rijden als je er een spoiler op schroeft. Het is de samenhang tussen ALLE onderdelen die ervoor zorgt dat het voertuig effectief is voor zijn doel.

Ook in het onderwijs werkt het zo. Het gebeurt vaak dat een onderwijsinstelling één aantrekkelijk aspect uit een andere praktijk probeert over te nemen, maar als het niet op alle niveaus 'past', verdwijnt het na één of twee jaar weer op de plank. Je hebt er alleen maar extra werk van en het is geen logisch onderdeel van het geheel, net als het imperiaal op de formule 1-wagen.

Het effectief betrekken van ouders bij LOB raakt de hele organisatie. De keuze die een onderwijsinstelling maakt voor activiteiten op het gebied van LOB en ouderbetrokkenheid, raakt de kernwaarden van de organisatie. Een instrument om scherper zicht te krijgen op die kernwaarden, is het Schoolwaardenkompas. Dit kompas kan voor onderwijsinstellingen het uitgangspunt vormen om eigen kernwaarden te benoemen en op basis daarvan keuzes te maken op het gebied van LOB en ouderbetrokkenheid.

* Steeds waar we ouders zeggen, bedoelen we: ouders, verzorgers of andere belangrijke volwassenen in het leven van de student.

2. Het Schoolwaardenkompas

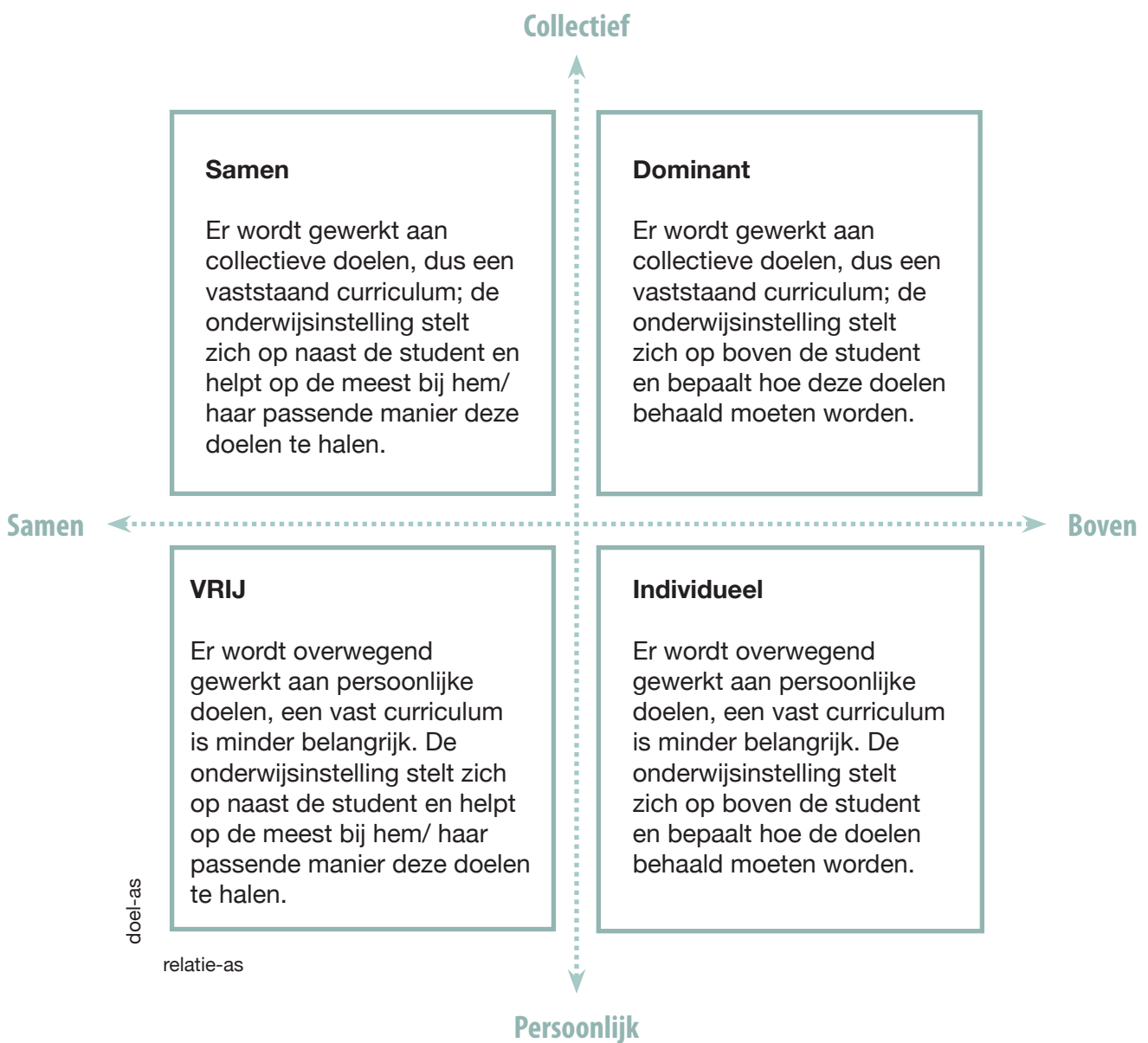

De toepassing van het Schoolwaardenkompas begint met een dialoog die als uitgangspunt de volgende vragen heeft: waar staat de opleiding voor? Hoe kijken we naar de rol van onderwijs? Hoe staan we tegenover communicatie en het creëren van betrokkenheid van docenten, ouders en studenten? Door middel van interne dialoog bepaalt het team of de afdeling eerst de ideale positie - dus de positie die het team of de afdeling eigenlijk wil innemen - op het Schoolwaardenkompas en wordt deze vervolgens vergeleken met de huidige positie. Op basis hiervan maakt het team of de afdeling daarna praktische keuzes.

Centraal in het Schoolwaardenkompas staat een kaart met twee assen die allebei een glijdende schaal vormen:

Relatie-as: Hoe is de relatie tussen docent en student? Gaat deze uit van het principe 'naast elkaar', (naast) of juist meer 'top down' (boven)? En meer toegepast op ouderbetrokkenheid: richt de onderwijsinstelling zich op informatie verstrekken aan ouders (verticaal) Of ziet de instelling ouders als partner en gelooft deze in een actieve dialoog met ouders over LOB (horizontaal)?

Doel-as: Wat is het doel van het onderwijs? Gaat het om zo dicht mogelijk aansluiten bij de arbeidsmarkt en het voldoen aan de onderwijsnormen (collectief)? Of juist om brede ontplooiing met ieders individuele mogelijkheden als uitgangspunt (persoonlijk)? Vooral in het laatste geval is de dialoog en betrokkenheid van ouders belangrijk.

De waarden worden weergegeven op een kaart met een horizontale en een verticale as, waardoor de kaart verdeeld wordt in vier kwadranten, elk met zeer specifieke kenmerken. In bijlage 1 leest u meer over de precieze werking van het Schoolwaardenkompas voor de positiekeuze voor LOB en het betrekken van ouders.

Voorbeeld ter verduidelijking van de relatie-as: ouderavond

De verschillende posities op de relatie-as en de gevolgen hiervoor voor LOB en ouderbetrokkenheid kunnen we illustreren aan de hand van de ouderavond. De positie van de opleiding op de as is bepalend voor de manier waarop de opleiding een ouderavond vorm geeft:

- Score geheel Boven (score 1 of 2 op de vragenlijst)

De opleiding organiseert een informatieve ouderavond aan het begin van het schooljaar. Er is aan alle ouders per post of via de studenten een open uitnodiging gestuurd met een antwoordstrookje. Dit is uitsluitend om te weten hoeveel stoelen en koffie moeten worden klaargezet. De opleidingsmanager heet welkom en verzorgt een PowerPointpresentatie over de opleiding. Eventueel is er een rondleiding door het gebouw, of wordt er meer informatie in kleinere groepen gegeven. De opleidingsmanager verwijst naar de website en de nieuwsbrief. De opleiding registreert niet welke ouders zijn gekomen en maakt geen afspraken over het houden van contact. De ouders krijgen de boodschap mee: 'Bij vragen kunt u altijd contact met ons opnemen.' Voor wat betreft LOB worden de ouders op de hoogte gesteld van de activiteiten die de opleiding op dit gebied organiseert.

- Tussenvorm (score 3 of 4 op de vragenlijst)

De opleiding organiseert een ouderavond aan het begin van het schooljaar. Ouders hebben per post en e-mail een uitnodiging gekregen waarin de opleiding uitdrukkelijk aangeeft dat aanwezigheid belangrijk is. Bij verhindering moeten de ouders contact opnemen met de mentor. De opleidingsmanager of kernteamdocent geeft een inleiding over de opleiding. Daarna is er een korte kennismaking met de mentor en de mentorgroep. Tot slot is er een paneldiscussie over vragen over de opleiding of het werkveld. Daarbij kunnen alle deelnemers hun mening geven. Conclusies worden genoteerd (niet bewaard!). De avond wordt afgesloten met een open uitnodiging om contact op te nemen met mentor of manager wanneer daar behoefte aan is. Voor wat betreft LOB geeft de opleidingsmanager niet alleen aan wat de onderwijsinstelling op dit gebied doet, maar ook welke mogelijke rol ouders kunnen spelen.

- Geheel Naast (score 5 of 6 op de vragenlijst)

Er kan een kennismakingsavond zijn aan het begin van het schooljaar, maar die dient alleen als aftrap voor het organiseren van doorlopend contact tussen de onderwijsinstelling en alle ouders. De uitnodiging voor deze avond heeft plaatsgevonden via e-mail (de adressen van de ouders zijn al bij de intake geregistreerd) en eventueel ook telefonisch door de mentor, bij die ouders die niet op de e-mail hebben gereageerd.

Bij een eventuele inleiding zal het contact met en de rol van de ouders dan ook het belangrijkste thema zijn. Er is ruimte voor wederzijdse kennismaking en expliciete aandacht voor het maken van vervolgspraken. Verder is bekend op welke momenten belangrijke beslissingen moeten worden

genomen over studie en beroep, en op welke manier student en ouders hierin kunnen meepraten en -beslissen. LOB-gesprekken zijn hier een integraal onderdeel van. Er kunnen ook momenten zijn waarop ouders inbreng hebben in beslissingen over inhoud en organisatie van de opleiding.

De doelas

Het gaat hier om het bepalen van het gebied waarover wordt gecommuniceerd en waarop betrokkenheid van toepassing is. Bij een smalle, collectieve doelopvatting is het onderwerp van gesprek uitsluitend het functioneren van de student in het kader van de leerstof en het te doorlopen onderwijstraject. Niet heel anders dan bijvoorbeeld een transactie in een winkel. Bij een brede, persoonlijke doelopvatting gaat het over de hele ontwikkeling van de persoon. Dit brengt ook een brede context met zich mee: samenwerking vraagt om een wederzijdse betrokkenheid: betrokkenheid van ouders bij de ontwikkeling en het leren van hun kind op school, hun betrokkenheid bij de groep of klas van hun kind en de school of afdeling als geheel, maar ook de betrokkenheid van de school bij de thuissituatie.

Het bewustzijn van de beperkte invloed van de onderwijsinstelling op de prestaties van de student kan hierbij ook een rol spelen; deze invloed is zelfs bij een beperkte doelopvatting al klein, en bij een brede doelopvatting feitelijk niet meetbaar.

Voorbeeld ter verduidelijking van de doelas: studievoortgang

De verschillende posities op de doelas en de gevolgen hiervoor voor LOB en ouderbetrokkenheid kunnen we illustreren aan de hand van de studievoortgang. De positie van de opleiding op de as is bepalend voor de manier waarop de opleiding omgaat met de studievoortgang van een student:

- Collectieve doelopvatting (score 1 of 2 op de vragenlijst)

De opleiding communiceert over studievoortgang in termen van afgesloten eenheden, toetsen, stages, et cetera. De afsluiting wordt weergegeven in cijfers, letters of vinkjes. Periodiek wordt dit weergegeven in een rapport. De opleidingsstadia worden ook in deze termen gedefinieerd. Wanneer de opleiding vanuit deze positiekeuze over de houding van de student spreekt, is dat meestal in een negatieve context: de resultaten (cijfers) en het waargenomen gedrag zijn niet in overeenstemming met de eisen. Houding wordt daarbij ingebracht als extra argument bijvoorbeeld bij niet, of juist wel, bevorderen naar een volgend leerjaar. Ook de rol van ouders of de thuissituatie kan op deze manier een rol spelen in de besluitvorming. Als het gaat om LOB betekent dit dan ook dat het onderwerp van gesprek voornamelijk theoretisch is en over 'later' gaat, aangezien er in de huidige situatie geen consequenties aan kunnen worden verbonden. Het gesprek houdt hier vooral in dat de opleiding haar visie aan de ouders geeft op de ontwikkeling en de toekomst van de student.

- Tussenvorm (score 3 of 4 op de vragenlijst)

De student doorloopt het curriculum met eventueel een paar persoonlijke aanpassingen, bijvoorbeeld op basis van eerder verworven competenties. Dit kan eventueel in een afwijkend tempo. De opleiding moet in ieder geval spreken over deze aanpassingen en waarom die wenselijk zijn. Verder spreekt de opleiding aan de hand van een standaard portfolio voor de studenten over beroepshouding en

beroepscompetenties. De afgesloten eenheden worden nog wel weergegeven in letters, cijfers of vinkjes, maar de beroepsmatige ontwikkeling wordt ook in woorden omschreven. Ontwikkelingen van de student buiten de onderwijsinstelling kunnen hierin af en toe een rol spelen. Zo legt de opleiding bijvoorbeeld verband tussen gedrag op stage en op de onderwijsinstelling. Voor LOB betekent dit dat de opleiding de ouders in sommige gevallen vraagt naar hun mening of advies.

- Persoonlijke doelopvatting (score 5 of 6 op de vragenlijst)

De opleiding communiceert over de totale ontwikkeling van de student. Vaak aan de hand van een uniek portfolio waarvan de student werkelijk eigenaar is. Er is een onlosmakelijk verband tussen de opleidingsresultaten in de vorm van door de opleiding of de student gestelde en behaalde leerdoelen, afgesloten eenheden en visie op de eigen ontwikkeling binnen en buiten de onderwijsinstelling. Alle aspecten van het leven en leren van de student spelen hierbij een rol, en dus zeker ook de ouders. Daarom is het logisch dat ouders als gelijkwaardige gesprekspartners continu deelnemen aan de dialoog hierover. Aangezien het hier gaat om in elk geval deels individuele trajecten, is niet alleen de ontwikkeling van de student, maar ook de vormgeving van het traject, en zelfs van de opleiding als geheel, altijd onderwerp van gesprek.

LOB en ouderbetrokkenheid

Het partnerschap tussen mbo-instelling, ouders en student zoals we eerder beschreven, lijkt voor de hand te liggen. Maar is het wel zo vanzelfsprekend? In theorie wel, maar de praktijk blijft vaak achter. Veel aspecten van ons onderwijs zijn, in elk geval in de uitvoering, gebaseerd op de waarden van het kwadrant rechtsboven: hoofdzakelijk gericht op het collectieve doel (selectie en kwalificatie) en vanuit een dominante positie (hiërarchisch). Dit is relatief eenvoudig te organiseren in grote groepen en sluit aan bij de ervaring van ouders en docenten. Ook de kwaliteitscriteria van onder meer de inspectie zijn voor een groot deel op dit gebied gericht. Zelfs als missie en visie van de onderwijsinstelling anders zijn, kan gewoontevorming in de dagelijkse praktijk of de noodzaak tot formele verantwoording, ertoe leiden dat veel zaken conform dit kwadrant verlopen. Voor zowel LOB als ouderbetrokkenheid is dat een lastige positie. LOB van studenten omvat het proces waarin zij een gevoel voor richting en identiteit ontwikkelen in dialoog met anderen binnen en buiten het onderwijs. Het blijkt dat de essentie van LOB juist is dat de student zelf betekenis geeft aan ervaringen en hierin het beste geholpen wordt door dialoog met anderen. Niet door instructie en sturing van anderen. ‘Keer op keer zien we dat zij (docenten) vooral tegen of over studenten praten en niet weten hoe je op effectieve wijze met studenten kunt praten. Je kunt aannemen dat onder ouders hetzelfde probleem bestaat. Daar moeten we binnen het kader van loopbaanontwikkeling verandering in brengen, want alleen op die manier kunnen ouders effectief bijdragen aan de ontwikkeling van het loopbaanverhaal van hun kind’, aldus Frans Meijers in de brochure Ouders betrekken bij de loopbaanontwikkeling van hun kind.

Integraal toepassen

Wil een onderwijsinstelling ouders betrekken bij LOB, dan is het zaak regelmatig en op gelijkwaardig niveau gesprekken met de studenten en de ouders te voeren over hun persoonlijke ontwikkeling. Deze benadering is gericht op persoonlijke ontplooiing vanuit een gelijkwaardige positie en hoort daarom thuis in het kwadrant Vrij. Ook moeten studenten dit soort gesprekken kunnen voeren met anderen,

met name met de ouders. Aan de onderwijsinstelling om dit te faciliteren. Een rooster met alleen maar klassikale lessen en lokalen voor 35 studenten bijvoorbeeld, matcht niet met activiteiten die horen bij het stimuleren van dialoog over persoonlijke ontwikkeling van de student. Daar heb je immers tijd en ruimte voor nodig. Dus als ouderbetrokkenheid het enige onderwerp is waarbij de onderwijsinstelling voor deze gelijkwaardige, persoonlijke benadering kiest en andere zaken volgens het Dominant-kwadrant (collectieve doelen, vaststaand curriculum) worden aangevlogen, ontstaat er een probleem. Om de dialoog een logische plek te kunnen geven is het belangrijk dat deze aansluit bij de begeleiding en – deels – bij de inhoud en de vorm van de lessen en het pedagogische klimaat van de opleiding. Vooral bij zoiets als beroepspraktijkvorming (bpv) is dit heel belangrijk. Hoe ga je als onderwijsinstelling om met de ervaringen die studenten tijdens hun bpv opdoen? Daarvoor zijn er docenten nodig die graag de studenten willen (leren) begeleiden door met hen de dialoog aan te gaan. In dialoog met de student zijn betekent ook dat je op een andere manier vorderingen bespreekt en beoordeelt. De contacten binnen het team en met ouders worden intensiever.

Voorbeeldfunctie

Daarnaast speelt ook het congruentieprincipe: om de student de ruimte te geven om eigen ervaringen op te doen, daarvan te leren en eigen vervolgstappen te bepalen heeft het team op zijn beurt ook die ruimte nodig. De student leert minstens zo veel van het team door de voorbeeldfunctie die het vervult, als van de overgedragen kennis. Deze benadering heeft dus ook consequenties voor de manier waarop de onderwijsinstelling met leiderschap omgaat en gaat niet alleen maar docenten aan, maar ook teamleiders, directie en bestuur van de onderwijsinstelling. Kortom, de kernwaarden die ten grondslag liggen aan de manier waarop je kiest om te gaan met ouders en studenten, hebben ook op alle andere gebieden consequenties voor de organisatie.

3. Waarom het Schoolwaardenkompas?

Het Schoolwaardenkompas is een uitstekend instrument voor een onderwijsinstelling om een gemeenschappelijk beeld van de kernwaarden te vormen, samenhang tussen de verschillende deelgebieden te laten ontstaan en deze zichtbaar te maken. Vanuit die samenhang kan de onderwijsinstelling een duidelijke en passende koers uitzetten voor ouderbetrokkenheid bij LOB. Vaak is die samenhang er niet: binnen één team kunnen mensen vanuit verschillende uitgangspunten werken zonder zich daarvan bewust te zijn. Die verschillen worden dan ook niet uitgesproken. Iedereen denkt een optimale bijdrage te leveren en raakt gefrustreerd door wat de ander doet. Pas als het team elkaar gevonden heeft op waardenniveau, krijgt het team een gemeenschappelijk beeld van het doel. Daardoor ontstaat samenhang en effectiviteit. De teamleden hoeven het niet per se met elkaar eens te zijn, maar moeten wel begrijpen wat de ander voor ogen heeft. Zodra teamleden een beeld hebben van elkaars standpunten, kunnen er hele concrete veranderingen binnen de onderwijsinstelling ontstaan.

Iedere verandering of aanpassing die de onderwijsinstelling invoert, maar die niet past binnen de onderwijsinhoudelijke en pedagogische keuzes van een team of onderwijsinstelling, heeft weinig kans van slagen. Het zijn vaak individuele docenten die in hun enthousiasme iets op touw zetten, maar dat werkt nooit als het niet in samenspraak en samenhang gebeurt, in een omgeving die het toelaat.

4. Werken met het Schoolwaardenkompas

Het Schoolwaardenkompas kan binnen iedere afdeling en in elke laag van de onderwijsinstelling gebruikt worden. Het is geschikt voor:

- onderwijsteams
- managers
- beleidsadviseurs onderwijs
- onderwijsondersteunende teams die bijvoorbeeld belast zijn met de intake

Deze handleiding is in eerste instantie gericht op teams, omdat dat de plek is waar het primaire proces zijn vorm krijgt.

Stel, de onderwijsinstelling of het team heeft aangegeven dat ouderbetrokkenheid bij LOB een belangrijk thema is. Het team of de onderwijsinstelling stelt zich de vraag op welke manier ze hiermee aan de slag kan. Het Schoolwaardenkompas is dan een eerste stap, want het maakt persoonlijke en teamkeuzes helder en bespreekbaar. Dit is een proces dat tijd nodig heeft, maar wel resulteert in samenhang tussen de organisatiegebieden.

Dit proces van team- en persoonlijke keuzes helder maken, kent drie fasen:

1. de gewenste positie van onderwijsinstelling of team bepalen: vanuit welke kernwaarden wil het team of de onderwijsinstelling aan ouderbetrokkenheid bij LOB werken?;
2. verschillen vaststellen tussen de gewenste positie en de huidige positie;
3. bij grote verschillen onderzoeken welke andere organisatiegebieden geraakt worden door de gemaakte keuzes, en de stappen bepalen die leiden in de gewenste richting. Als er een groot verschil is tussen de bestaande en de gewenste situatie, is er verandering nodig. Het is dan zaak te bekijken wat er allemaal moet mee veranderen. Als je bijvoorbeeld heel veel in kleine groepjes wilt gaan werken en je hebt alleen grote klaslokalen, wat moet je dan veranderen?

Deze handleiding geeft handvatten voor de eerste twee stappen. De uitkomst daarvan kan zo divers zijn, dat er geen kant-en-klare recepten zijn voor fase 3. Dit zal per onderwijsinstelling of team en per situatie verschillen. Wel zijn er talloze goede praktijkvoorbeelden voorhanden en zijn er legio cursussen, trainingen, materiaal en literatuur (zie de literatuurlijst achterin deze handleiding). Is het doel eenmaal helder, dan kan de weg ernaartoe altijd gevonden worden.

Aan de slag!

Gaat u als onderwijsinstelling aan de slag met LOB, of bent u dit al, dan bepaalt u met behulp van het Schoolwaardenkompas eerst uw algemene positie van waaruit u onderwijs geeft. U vult daarvoor een stellingenlijst in en berekent daarna uw positie met het scoreverwerkingsmodel. U organiseert hiervoor een bijeenkomst waarvoor u iedereen die erbij betrokken is, uitnodigt. Het is raadzaam om van tevoren in de uitnodiging aan te geven wat het doel van de bijeenkomst is. Ook is het goed in de uitnodiging aan te geven hoe de bijeenkomst eruit ziet en wat de vervolgstappen na de bijeenkomst zijn. Het Schoolwaardenkompas, met alle bijbehorende onderdelen, vindt u achterin als bijlage terug.

LOB-scan

Het Schoolwaardenkompas is gelieerd aan de LOB-scan die in het kader van het Stimuleringsproject LOB in het mbo is ontwikkeld. Met de LOB-scan bepalen instellingen waar ze staan en naartoe willen. Het Schoolwaardenkompas kan gezien worden als een variant hierop, met stellingen die zijn toegespitst op ouderbetrokkenheid.

Doel

Het samen bepalen van de gewenste positie van de onderwijsinstelling ten opzichte van ouderbetrokkenheid bij LOB, heeft de volgende doelen:

- Zicht krijgen op de individuele visie op het doel van het onderwijs en de relaties daarbinnen, en hoe deze visie zich verhoudt tot die van anderen; kunnen zien hoe iedereen afzonderlijk denkt over wat het doel van het onderwijs moet zijn en kijken hoe deze denkbeelden zich tot elkaar verhouden;
- duidelijk krijgen of iedereen het over hetzelfde heeft als er gesproken wordt over zaken als leren, veiligheid en verantwoordelijkheid (zie ook de tip verderop);
- een eerste begin maken met het formuleren van een gemeenschappelijke visie op ouderbetrokkenheid bij LOB;
- consequenties en risico's overzien die de visie wellicht met zich mee brengt.

Tijd

De tijdsinvestering is minimaal 2,5 uur. Hoe meer tijd de deelnemers in dit stadium nemen voor echte diepgang, des te gemakkelijker de vervolgstappen verlopen.

Proces

De bijeenkomst wordt geleid door een interne of externe procesbegeleider.

Tip!

Het is raadzaam de procesbegeleiding uit te besteden aan een externe persoon. Op die manier kan iedereen zelf zonder beperkingen meedoen aan de dialoog, zonder het proces in de gaten te hoeven houden.

Het is belangrijk dat alle betrokkenen aan de bijeenkomst deelnemen, want dit is een moment waarop de onderwijsinstelling of het team essentiële keuzes maakt. Deze keuzes vormen de basis voor alle stappen erna. Het verloop van deze eerste bijeenkomst ziet er als volgt uit:

- De procesbegeleider leidt de bijeenkomst in. In de inleiding geeft hij aan:
 - wat het belang is van deze eerste bijeenkomst;
 - dat elke keuze die deelnemers maken, legitiem is: het gaat over de eigen diepe drijfveren en overtuigingen. Daarbij kan er geen sprake zijn van goed of fout. Het Schoolwaardenkompas is oordeelsvrij.

Tip!

Zorg er als procesbegeleider voor dat er gedurende de hele bijeenkomst een veilig klimaat is. Zorg er ook voor dat er bij de deelnemers draagvlak is voor dit traject en dat zij het gevoel hebben dat dit traject waardevol is. Deze zaken zijn essentieel om uiteindelijk een zuivere en dus waardevolle dialoog met elkaar te kunnen voeren.

- De deelnemers krijgen een stellingenlijst. Hierop staan acht vragen, bestaande uit twee tegenoverliggende stellingen. Deze stellingen vertegenwoordigen elk een cluster van waarden en overtuigingen. De lijst kan het beste ter plaatse worden uitgereikt. Op die manier voorkom je dat er een ongelijke startpositie is en de deelnemers bij voorbaat stelling nemen.
- Op een zespuntsschaal geven de deelnemers aan op welk punt tussen de beide (tegen-) stellingen zij zich het meest thuis voelen. De vraag is expliciet: waar voel je je het meest thuis? Wat hoort het meest bij hoe je erin staat? Het gaat dus niet om de huidige praktijk, maar om hoe de deelnemer vindt dat het zou moeten zijn! Het is daarbij belangrijk om intuïtief te antwoorden en niet te lang over het antwoord na te denken.
- Als de deelnemers alle stellingen hebben ingevuld, berekenen zij hun score met een speciaal voor het kompas ontwikkeld scoreformulier. Deze score geeft een positie op de beide assen en komt uit in één van de vier kwadranten.
- De posities van alle afzonderlijke deelnemers komen (met naam erbij) op een kaart van het Kompas te staan op een flip-over of whiteboard. Zo ziet iedereen in één oogopslag alle individuele scores en dus ook de score van het hele team. Dit overzicht is meestal aanleiding tot een langer gesprek.

Tip!

Gebruik in dit stadium vooral positieve termen en laat deelnemers in het gesprek vooral benoemen waarom zij een bepaalde stelling nemen.

- Andere mogelijke vragen bij het bekijken van het totaalplaatje zijn:
 - Wat valt hier op?
 - Klopt dit met jullie verwachtingen? Herkennen jullie elkaars positie?
 - Helpt dit om patronen te herkennen?
 - Bij bepaalde waarden horen ook bepaalde kwaliteiten en een bepaalde stijl. Kunnen jullie die van elkaar benoemen?
 - Kunnen jullie die kwaliteiten zo inzetten dat je elkaar versterkt?
 - Zou je dezelfde antwoorden geven als het over jezelf, je eigen kinderen of over studenten gaat? Zo nee, waar liggen de verschillen?

Tip!

Mocht er tijd en ruimte voor zijn, laat dan iedere deelnemer per vraag zijn keuze toelichten. In de loop van dit gesprek kunnen deelnemers hun positie nog wijzigen. Een veelgebruikte werkvorm is om de positie per vraag ook fysiek in te nemen. Dit kan door langs een muur de posities 1 t/m 6 te markeren, daar te gaan staan en de gekozen positie aan elkaar uit te leggen.

- De groep concludeert samen met de procesbegeleider wat de (gedeelde) waarden en overtuigingen zijn. Ook bekijken de deelnemers in hoeverre de verschillende posities binnen de groep elkaar kunnen aanvullen en versterken. In de praktijk zijn de verschillen vaak kleiner dan verwacht en kunnen de verschillen ook heel productief zijn. Voorwaarde is dan wel dat de kwaliteiten die bij de verschillende posities horen, wederzijds erkend en gewaardeerd worden.
- De deelnemers gaan dezelfde vragen opnieuw beantwoorden, maar nu vanuit de vraagstelling hoe zij hun eigen dagelijkse praktijk ervaren. Dit kan sneller dan de eerste ronde en vereist meestal minder uitleg.
- Ook hiervan komen de scores op het gemeenschappelijke plaatje te staan.

Tip!

In dit stadium bestaat het risico dat er een ja-maar-sfeer ontstaat. 'Ja maar het kan toch niet, er zijn te weinig lokalen/middelen/tijd/kasten/computers', of 'het management houdt het toch tegen', et cetera. Dat gebeurt vooral als te snel de vertaalslag naar de praktijk wordt gemaakt. Dit is dodelijk voor de positieve energie die nodig is om vrij en constructief te denken. Houd het scherp: we hebben het nu over visie en over wat we graag willen. Wat we daarvan willen/kunnen/gaan uitvoeren is nu nog niet aan de orde.

-
- De scores van de gewenste en bestaande situatie worden vergeleken. Er zijn dan twee scenario's mogelijk:
 - De verschillen zijn erg klein of de antwoorden zijn te diffuus om er een trend in te ontdekken. Dan is er – in dit stadium – nog te weinig grond om fundamentele keuzes te maken. Wil de groep dit toch doen, dan is het goed hier extra sessies aan te wijden en zo een dialoog in het team op gang te brengen over de voorgaande thema's.
 - De verschillen zijn behoorlijk en er is enige consistentie in de scores. Dit scenario komt het vaakst voor. De vraag is dan wat een en ander betekent voor LOB en het betrekken van ouders bij LOB: hoe ziet het er nu uit? Hoe zou het eruit zien vanuit de door ons gekozen positie? En welke andere organisatiegebieden zouden moeten mee veranderen om hier goed vorm aan te geven? In dit stadium is een globaal antwoord meer dan voldoende. Het hoeft niet meer te zijn dan een eerste aanzet tot een vervolg.
 - Bovenstaande is de maximale opbrengst van deze sessie. Het is belangrijk om af te sluiten met het benoemen van vervolgstappen. Het is goed de eerste daarvan in elk geval op korte termijn te plannen. In deze vervolgbijeenkomst kunnen de keuzes worden toegespitst en in concrete actiepunten worden omgezet. (zie 5, Van instrument naar praktijk).

Tip!

Bij het voeren van het gesprek is het belangrijk dat de deelnemers beseffen dat er per kwadrant of per helft begrippen zijn die steeds terugkomen, maar die een totaal andere betekenis en uitwerking kunnen hebben. Dat zijn:

- **Leren**
- **Veiligheid**
- **Verantwoordelijkheid**
- **Motivatie**
- **Structuur**
- **Succes**
- **Talent**

Het is cruciaal dat de groep beseft dat iedereen weliswaar dezelfde woorden gebruikt, maar dat ieder persoon daar iets wezenlijks anders mee kan bedoelen. Meer informatie hierover vindt u op www.schoolwaardenkompas.nl/betekenenissen-van-sleutelbegrippen.

Na de eerste sessie

De heroriëntatie van het team of de afdeling op fundamentele keuzes is een proces waar tijd voor nodig is, maar dat uiteindelijk als resultaat in samenhang tussen de organisatiegebieden.

Een belangrijk deel van fase 1 is nu achter de rug. De mbo-instelling, afdeling of het team heeft samen de kernwaarden bepaald van waaruit LOB en het betrekken van ouders vorm moet krijgen. Het is goed mogelijk dat er eerst nog een vervolg op sessie 1 moet plaatsvinden om tot een scherpere analyse te komen van de uitgangspunten. Dat is in ieder geval wel raadzaam, want te snel aannemen dat iedereen het wel met elkaar eens is, kan later tot grote vertraging leiden.

De deelnemers gaan aan de slag met de opbrengsten van sessie 1 door met elkaar in gesprek te gaan. Als er een wezenlijk verschil is tussen de geconstateerde huidige situatie en de gewenste, kunnen de deelnemers zichzelf een aantal vragen stellen:

- Op welke manier zijn wij op dit moment bezig om doelen van ouderbetrokkenheid bij LOB te realiseren binnen de opleiding?
- Wat overheerst binnen de opleiding: het leren, de regels in de klas of de voorbereiding op het deelnemen aan de maatschappij?
- Op welke manier wil het team in de gewenste situatie de dialoog met de student organiseren?
- Op welke manier wil het team ouders actief betrekken bij de dialoog over LOB?
- Op welke manier investeren wij in communicatie met de student, de ouders en met elkaar over wederzijdse verwachtingen over ouderbetrokkenheid bij LOB?
- Op welke manier geven wij inzicht in de doelen en de betekenis van het leren en het ontwikkelen van loopbaancompetenties en laten wij zien hoe de ouders daarop een positieve invloed kunnen hebben?
- Op welke manier voorzien wij in de behoefte van de ouder aan individueel contact met de focus op uitwisselen in plaats van informeren?

Wat betekenen de opbrengsten voor de andere organisatiegebieden, zoals:

- de plaats, aard en betekenis van kennis, routines en vaardigheden;
- openheid voor participatie van de student, ouders en anderen. Communicatie, inspraak/samenspraak, ouderparticipatie en het betrekken van de omgeving spelen hierbij een rol;
- organisatie van het leren, met begrippen als leeromgeving, groepering in ruimte, aanbod van lesstof en de manier waarop studenten weten wat zij gaan doen;
- volgen, beoordelen en verantwoorden. Centraal staat monitoring, toetsing, beoordeling, selectie, rapportage;
- de plaats, aard en betekenis van begeleiding met als centraal begrip begeleiding en coaching;
- de kenmerken van de onderwijsinstelling als organisatie, met de volgende begrippen: team, de wijze van aansturing/leiding, lerende organisatie en evaluatieprocessen.

Bij het doorlopen van de vragen kunt u gebruikmaken van de voorbeelden die verderop in deze handleiding volgen. Meer informatie over verdere stappen op het gebied van ouderbetrokkenheid bij LOB vindt u in de brochure Ouders betrekken bij de loopbaanontwikkeling van hun kind.

Het valt niet aan te geven hoe de route er vervolgens uitziet. Dit hangt af van de keuzes die de instelling, afdeling of het team maakt, van de af te leggen afstand tussen de huidige en de gewenste situatie en van allerlei persoonlijke en externe factoren. De samenhang tussen keuzes aangaande LOB en ouderbetrokkenheid daarbij wordt verder beschreven in hoofdstuk 7, Aangrenzende gebieden mee ontwikkelen.

Tip!

Meer weten over de stapsgewijze ontwikkeling van de aparte gebieden? Neem bijvoorbeeld eens een kijkje op:

- www.lob4mbo.nl/files/LOB-SCAN (LOB, alle relevante factoren in kaart gebracht).
- www.cps.nl/thema/basisonderwijs/ouderbetrokkenheid/in-de-praktijk (ouderbetrokkenheid in bijna alle stadia in kaart gebracht volgens de systematiek van het CPS).
- www.vo-raad.nl/themas/loopbaanorientatie-lob/brochure-ouderbetrokkenheid-bij-lob

N.B. in bijlage 3 staan twintig punten die ouders noemen als criteria voor een goede opleiding.

5. Van instrument naar praktijk

Met het invullen van het Schoolwaardenkompas kunnen teams zien welke waarden het beste bij hen passen als het gaat om ouders betrekken bij LOB. Dit wordt weergegeven op de schoolwaardenkaart, die vier kwadranten heeft. Maar hoe zijn deze waarden uit het kwadrant nou in de praktijk te brengen? In bijlage 1 vindt u een overzicht van activiteiten die kunnen voortvloeien uit de kernwaarden. De activiteiten zijn geordend per kwadrant. Bij elk kwadrant horen andere doelen en relaties en dus ook andere activiteiten. De activiteiten hebben een praktische opzet en geven direct duidelijkheid over doel, tijdsinvestering en benodigdheden. Kijk wat voor het team passend is en maak er werk van!

Alle activiteiten in het kwadrant Dominant, en de meeste in de kwadranten Individueel en Samen, dragen alleen op indirecte wijze bij aan ouderbetrokkenheid bij LOB. Deze activiteiten kunnen weliswaar een bijdrage vormen aan het tot stand komen van een gesprek tussen ouders en student (en de opleiding) over de loopbaan, maar die uitkomst is onzeker en beperkt. De reden hiervoor las u al in 2, Het Schoolwaardenkompas.

6. Gevolgen voor LOB en ouderbetrokkenheid

U bent als opleiding aan de slag gegaan met het Schoolwaardenkompas en heeft u zo uw positie bepaald als het gaat om de onderwijsdoelstellingen en de manier van omgaan met studenten en ouders. Logisch dat dit dan gevolgen heeft voor de manier waarop u LOB en ouderbetrokkenheid invult. Hieronder volgt een beschrijving van de vertaling naar de praktijk van de gekozen positie op de relatie- en de doel-as. Ouderbetrokkenheid bij LOB is hier een uitvloeisel van. En ook de mate waarin en de manier waarop de onderwijsinstelling, ouders en studenten hierover in een doorlopende dialoog zijn. Het is belangrijk om te onthouden dat een bepaalde positiekeuze en de daaruit voortkomende praktijk alleen werkt als deze min of meer congruent wordt toegepast op alle organisatiegebieden.

Betekenis van de assen

Het Schoolwaardenkompas speelt hier een rol omdat het niet gaat om simpele verschillen in uitvoering, maar om diepgewortelde opvattingen en lang ingesleten patronen in de organisatie van onderwijs. Misschien is dit enigszins samen te vatten in de vraag: is de onderwijsinstelling een onderwijsinstelling of een leercentrum? Deze uitwerking is alleen bedoeld als ruwe indicator van de betekenis van de assen. U kunt zelf specifiekere beschrijvingen aan de hand van praktijkvoorbeelden toevoegen. Om deze reden zijn er ook slechts drie niveaus uitgewerkt: de beide uitersten en een middenpositie.

De relatie-as

Het gaat hier vooral om de verdeling van verantwoordelijkheid voor het leren van de student. Bij een volstrekt verticale relatie (BOVEN) worden ouders (en studenten) alleen in kennis gesteld van de gang van zaken en resultaten. Je ziet hier eenrichtingsverkeer. Bij een volledig horizontale relatie (NAAST) zijn de ouders en de studenten volwaardige partners en is de informatiestroom dus tweerichtingsverkeer. De rol van ouders en studenten verschuift van meeleven, meehelpen of meedoen, meedenken naar meebeslissen. Communicatie verticaal is hoofdzakelijk informeren, maar kan ook de vorm aannemen van ter verantwoording roepen bij problemen.

7. Aangrenzende gebieden mee ontwikkelen

In het denken over LOB en ouderbetrokkenheid ligt het misschien enigszins voor de hand dat een team uitkomt bij een keuze in het vrije kwadrant. Toch is het belangrijk te zien hoeveel consequenties zo'n keuze heeft.

Voorbeeld uit de praktijk: bevordering

Kijken we bijvoorbeeld naar het al dan niet bevorderen van een student naar een volgend leerjaar (of, op sommige opleidingen, een volgende fase). Hoe komt dit dan tot stand? Hebben de student of de ouders hier een stem in? Wat is de procedure? Op een opleiding die sterk op kwalificatie en selectie is gericht en met een hoge hiërarchie, vindt bevordering vrijwel altijd plaats op basis van vaststaande cijfernormen, wordt het besluit genomen in de lerarenvergadering en heeft de student geen inbreng. Op scholen die heel sterk gericht zijn op persoonlijke ontwikkeling, wordt vaak de vraag gesteld wat een 'volgend leerjaar' eigenlijk is: de student is waar hij is, en gaat gewoon verder. De bevorderingsvraag speelt hier geen rol. Ook zijn er voorbeelden van opleidingen waar dergelijke beslissingen altijd in samenspraak met de student – en eventueel ouders – genomen worden: de keuze voor dialoog houdt niet opeens op als het gesprek over een ander onderwerp gaat dan LOB.

Een van de opvallende kenmerken van het kwadrant Dominant is dat zaken apart worden benoemd, georganiseerd en uitgevoerd. Er is voor alles wat de opleiding belangrijk vindt, een vaste procedure of protocol en er zijn aparte mensen belast met uitvoering en controle. Een verandering in de opleiding naar meer Individueel, Samen of Vrij, heeft als gevolg dat veel onderwerpen geïntegreerd raken met andere.

Student Ali, die pas na veel omzwervingen op de opleiding terecht is gekomen, heeft in het laatste leerjaar wel zijn stage goed afgesloten, maar een van de eindtoetsen niet gehaald. Hij heeft vooral moeite met Nederlands. Hij wil graag in het nieuwe jaar alleen de toets herkansen waarvoor hij een onvoldoende heeft gehaald, en zijn Nederlands verbeteren.

Aangezien het schooljaar voorbij is, is de conclusie van deze (Dominante) opleiding, dat hij het hele jaar over moet doen, inclusief de stage. Zijn klassendocent deelt hem dit mee in de laatste week voor de vakantie. Ali's vader vindt dit onredelijk en vraagt een gesprek aan. De klassendocent verwacht moeilijkheden en vraagt de opleidingsmanager het gesprek te voeren. Dat doet deze, door eenvoudig het standpunt van de opleiding telkens, en steeds luider, te herhalen. Na bijna een uur wordt tenslotte de concessie gedaan dat Ali in het volgende jaar wellicht wat extra ondersteuning kan krijgen van zijn docente Nederlands.

Dit is gespeeld zich twee jaar geleden af. De extra ondersteuning is niet van de grond gekomen. De vader is in beroep gegaan via de klachtencommissie en het geheel heeft alle betrokkenen heel veel tijd en energie gekost maar niets opgeleverd.

Ander kwadrant, andere scenario's

Wat zou een andere positie van de opleiding in het Schoolwaardenkompas in dit geval hebben betekend? Bij een oriëntatie rechts onderaan de doel-as (Persoonlijk) zou de opleiding meer rekening hebben gehouden met Ali's individuele traject en bijvoorbeeld een extra cursus Nederlands en een verkort traject hebben aangeboden. Zeker als dit vanaf het begin was gebeurd, zou de hierboven beschreven situatie nooit zijn ontstaan.

Bij een oriëntatie linksboven op de relatie-as (Samen) zouden weliswaar de formele eisen onveranderd zijn gebleven, maar zou de opleiding (mentor, docenten, et cetera) in een echt gesprek met Ali en zijn vader hebben onderzocht hoe Ali dit extra jaar zo goed mogelijk vorm en inhoud kon geven om er toch zoveel mogelijk aan te hebben. Als dit gesprek al het hele jaar gaande was geweest, zou het waarschijnlijk ook anders zijn gelopen, en in elk geval niet pas twee dagen voor de vakantie.

Bij een oriëntatie linksonder (Vrij) zou Ali al vanaf het begin deels een eigen traject hebben doorlopen en hierover, samen met de opleiding en zijn ouders, continu in gesprek zijn geweest. Het gesprek zou zich vooral hebben gericht op reflectie en loopbaanperspectief. Alle keuzes die met de opleiding te maken hebben, zouden daarvan afgeleid zijn. Het begin van de zomervakantie is vanuit dat perspectief een volkomen willekeurig moment en zeker geen aanleiding om te beslissen dat een heel jaar (lees: het hele curriculum van een jaar) moet worden 'overgedaan'. De vraag zou hier zijn geweest wat er nog nodig is voor Ali om de opleiding af te ronden, maar ook wat hij nog zou willen leren om optimaal voorbereid te zijn op zijn vervolgstappen.

Fundamentele veranderingen

We zien hier dat vooral in de positie Vrij (linksonder), maar ook linksboven (Samen) en rechtsonder (Individueel) het probleem verdwijnt of heel anders wordt gedefinieerd en benaderd. Het lijkt dus een vrij eenvoudige oplossing, maar het vraagt veel.

Om een voortdurende dialoog met student en ouders te kunnen voeren en daaraan ook vanuit de opleiding consequenties te kunnen verbinden, is het nodig echte veranderingen aan te brengen op alle gebieden:

1. de plaats, aard en betekenis van kennis, routines en vaardigheden;
2. openheid voor participatie student, ouders en anderen, waarbij communicatie, inspraak/samenspraak, en het betrekken van ouders en de verdere omgeving een rol spelen;
3. organisatie van het leren, met begrippen als leeromgeving, groepering in ruimte, tempovariatie, aanbod van lesstof en de manier waarop studenten weten wat zij gaan doen;
4. het volgen, beoordelen en verantwoorden. Centraal hierbij staan monitoring, toetsing, beoordeling, selectie, rapportage;
5. de plaats, aard en betekenis van begeleiding met als centrale begrippen begeleiding en coaching;
6. de kenmerken van de onderwijsinstelling als organisatie, met de volgende begrippen: team, de wijze van aansturing/leiding, lerende organisatie en evaluatieprocessen.

Voor een deel is dat een organisatorische kwestie, en dat op zich is ingewikkeld genoeg. Maar voor een veel groter deel is het een kwestie van gedeelde visie en de bereidheid het proces echt in te gaan. Deze ontwikkeling scharniert op punt 6: wat zijn wij als team? Waar staan wij voor en willen wij deze

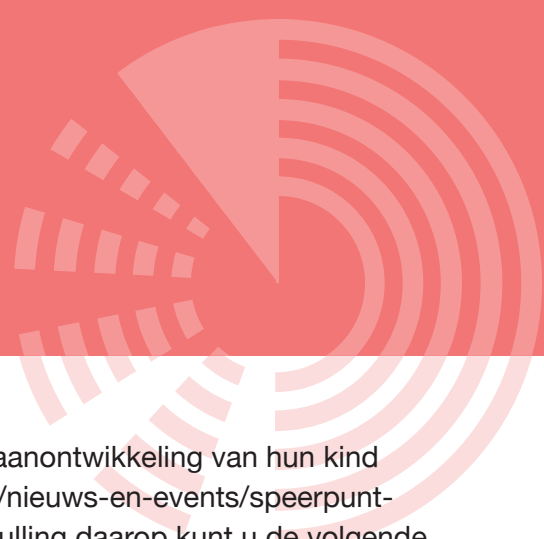
ontwikkeling samen dragen? Hoe wordt hier leiding aan gegeven? Zijn wij in de volle zin van het woord een lerende organisatie? Mogen wij fouten maken zodat we ervan kunnen leren?

Blijvend samen ontwikkelen

Het is voor het succes van de onderwijsinstelling en van de student veel belangrijker met hoeveel enthousiasme, overtuiging en vooral gemeenschappelijkheid teams en studenten werken, dan hoe het formele verhaal in de studiegids eruit ziet. De opleiding zal dus een zorgvuldige afweging moeten maken tussen het beoogde einddoel enerzijds de visie van het team anderzijds, de huidige situatie en de vraag in hoeverre een team of opleiding kan voldoen aan de eisen die de werkwijze stelt. Wanneer van een team gevraagd wordt het onderwijs aan de studenten meer op maat te gaan geven, is het natuurlijk niet meer dan logisch en congruent om ook dat team de ruimte te geven en maatwerk toe te passen. Hierbij ligt een stapsgewijze ontwikkeling voor de hand, volgens het principe N+1 (het huidige Niveau + telkens één stap erbij). Vooral de gevorderde stadia van ontwikkeling bij het team naar linksonder (Vrij), zullen hoge eisen stellen aan de relaties onderling, maar ook aan die met de leidinggevende. Dat betekent dat om deze stadia te bereiken alle betrokkenen bereid en in staat moeten zijn zich blijvend samen te ontwikkelen.

Wat wil en kan de student?

In de meeste gevallen kiezen opleidingen en teams voor scenario's uit de categorie Vrij (linksonder). Toch is op diezelfde opleidingen de praktijk vaak rechtsboven (Dominant). Er blijkt een afstand te zijn tussen het ideaal en het vertrouwen in de haalbaarheid daarvan. De onderliggende vraag is inderdaad eenvoudig een kwestie van vertrouwen: gaan wij (de opleiding, de docenten) ervan uit dat de student bereid en in staat is om verantwoordelijkheid te nemen voor het eigen leerproces? Wil hij het en kan hij het? Natuurlijk is er op deze vraag geen eenduidig antwoord. Sommigen wel, sommigen niet. Wat bepalend is voor het handelen van de opleiding, is het uitgangspunt: gaan wij ervan uit dat de student het a priori niet kan en wil, dan is de manier waarop wij ons onderwijs en de begeleiding inrichten primair gericht op de controleerbaarheid van de processen. Gaan wij er echter van uit dat de student het wel wil en kan (of het in elk geval kan leren kunnen), dan ligt het voor de hand dat wij ons vooral richten op de effectiviteit van de processen. In de praktijk zullen in het eerste geval bijvoorbeeld de begeleidingsgesprekken een overwegend disciplinair karakter hebben, en gaan over de vraag of de student iets gedaan heeft en over wat hij moet doen; in het tweede geval gaan de gesprekken over hoe een student iets gedaan heeft, wat voor conclusies daaruit kunnen worden getrokken en wat hij vervolgens van plan is. Onwil en onvermogen komen natuurlijk overal voor, maar het is een keuze of men ermee omgaat als regel of als uitzondering. Beide keuzes zijn zelfbevestigend, omdat wantrouwen meestal weerstand oproept, en vertrouwen meestal vertrouwen. Dit geldt in gelijke mate voor de omgang tussen team en student, voor die tussen teamleden onderling en voor die tussen team en leidinggevendenden.

In de vorig jaar verschenen brochure Ouders betrekken bij de loopbaanontwikkeling van hun kind van het Stimuleringsproject LOB in het mbo (<http://www.lob4mbo.nl/nieuws-en-events/speerpunt-ouderbetrokkenheid>) vindt u relevante literatuurverwijzingen. In aanvulling daarop kunt u de volgende literatuur raadplegen:

- Aanbevelingen uit het afstudeerrapport **Pietje heeft geen vrienden.**
- Amse, M., Wassink, A., Wit, C. de. (2008). **Educatief partnerschap tussen ouders en school.** Den Bosch: KPC.
- Beek, R. van & Beldsnijder, G. (2013). **Geen bemoeienis, wel betrokkenheid!** Onderzoeksverslag over de rol van ouders tijdens het transitiemoment van vmbo naar mbo.
- Bruin, G. de, Linden, J. van de, Vegt, A. van de & Aa, R. van der. (2012). **Monitor ouderbetrokkenheid in het po, vo en mbo.** In opdracht van het ministerie OCW.
- Caron, L. & Riel, M. van. (2011). **Ouders bij de les?!**; bevorderen van de allochtone ouderbetrokkenheid van Fontys Hogeschool.
- Diender, A. & Vries, P. de (2014). **Ouderbetrokkenheid op het MBO: noodzakelijk voor schoolsucces!**
- Dogan, F. & Çelik, U. (2014). **Onderzoeksproject ouderbetrokkenheid.**
- Herzberg, T. (2012). **Scenario's voor cgo.**
- **Kamerbrief** over het SCP rapport samen scholen 24/9.
- Klaassen, C., Vreugdenhil, B. & Boonk, L. (2011). Vakgroep sociologie, Radboud Universiteit Nijmegen. **Ouders en de loopbaan van hun kinderen.**
- Lamers, I. (2013). **Ouderbetrokkenheid in het middelbaar beroepsonderwijs; determinantenonderzoek ten aanzien van ouderbetrokkenheid en manieren om ouderbetrokkenheid te bevorderen.** Universiteit Utrecht & Spectrum CMO Gelderland.
- Lusse, M. (2011). **Thema ouderbetrokkenheid.**
- Lusse, M. Diender, A. Schie, J. van & Wielemaker, C. (2013). **Startpakket voor het betrekken van ouders bij het Rotterdamse MBO.**

-
- Oostdam, R. (2013). **Zorgen voor de juf en mees – van onderwijzen naar leren (oratie).** **Amsterdam.** Te downloaden via http://www.oratiereeks.nl/upload/pdf/PDF-4662weboratie_Oostdam_-_DEF.pdf
 - **Ouderbetrokkenheid bij LOB, negen voorbeelden van vo-scholen.** Project stimulering LOB, VO-raad (www.vo-raad.nl/themas/loopbaanorientatie-lob/brochure-ouderbetrokkenheid-bij-lob).
 - **Hoe help ik als ouder bij studiekeuze, 10 tips.** Wageningen Universiteit (www.wageningenur.nl/Onderwijs-Opleidingen/ouders/10-tips).

Colofon

De publicatie Koersen op ouderbetrokkenheid bij LOB maakt deel uit van een reeks publicaties en instrumenten die ontwikkeld zijn in het kader van het landelijke Doorstart Stimuleringsproject LOB in het mbo. Dit project wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van MBO Diensten.

www.lob4mbo.nl

Werkgroepleden

Katja van der Linden, Summa College (voorzitter)

Caro Lourens Oterdoom, Friesland college (vervangend voorzitter)

Jannie Jansma, ROC A12

Marion Kolster, ROC Tilburg

Liesbeth Groeneveld, ROC van Amsterdam

Imre Mutsaers, Koning Willem 1 College

Rieneke Schinkel, MBO Amersfoort

Extern deskundige:

Tamir Herzberg, Tamir Herzberg Onderwijs Advies

Tekst: Tamir Herzberg

Redactie en realisatie: Ravestein & Zwart

Vormgeving: Atelier Chênevert

Druk: ROCIM

Oplage: 500

Juni 2015

Bijlage 1

Het Schoolwaardenkompas

Het Schoolwaardenkompas

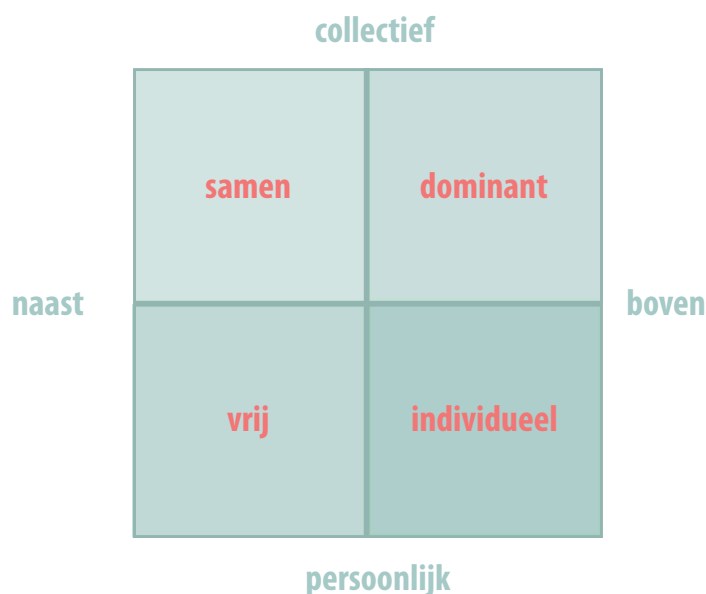
Doel

Het Schoolwaardenkompas wordt onder meer ingezet om scholen en teams te helpen om hun positie en richting te bepalen. Daarvoor is het uitermate geschikt. Het wordt gebruikt als instrument om scholen te ondersteunen in hun ontwikkeling. Aan de hand van stellingen bepalen de deelnemers hun positie op de kaart, en gaan vervolgens met elkaar in gesprek over hun keuzes.

Schoolwaardenkaart

Bij het Schoolwaardenkompas hoort een landkaart van waarden (de Schoolwaardenkaart) waarop je je kunt oriënteren als het gaat om jouw criteria voor goed onderwijs. De kaart heeft twee assen, de horizontale as en de verticale as. Op beide assen kun je een eigen positie innemen, op basis van jouw opvattingen over hoe de relatie tussen leerling en leraar er uit zou moeten zien op school (op de horizontale as, de relatie-as) en over wat het doel van onderwijs is (de verticale as, de doel-as). Bij het bespreken van de assen hebben we het niet over losse opvattingen over goed onderwijs, maar over meerdere met elkaar samenhangende waarden. In de praktijk neemt men zowel op de horizontale, als op de verticale as, meestal een positie ergens tussen de uitersten in. Soms is de keuze voor bepaalde waarden zo sterk, dat iemand een uiterste positie – een pool – kiest. De meeste mensen onderschrijven de waarden wel die bij de verschillende polen horen. Maar per persoon en per school krijgen ze een ander gewicht. De eigen balans tussen de waarden bepaalt jouw positie op de kaart.

Die Schoolwaardenkaart ziet er zo uit:

Je positie op de kaart bepalen

Je bepaalt jouw positie op de kaart door te reageren op een aantal stellingen over onderwijs. Bij het invullen van het Schoolwaardenkompas moet je steeds je positie ten opzichte van twee tegengestelde stellingen bepalen: meer van het één betekent automatisch minder van het andere.

De schoolwaardenstellingen staan op de volgende pagina.

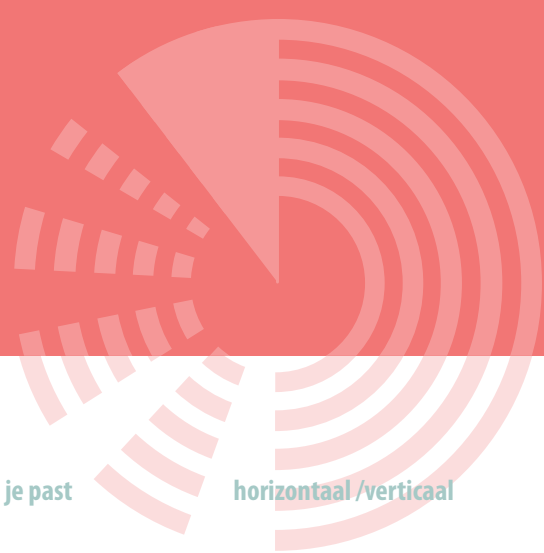
Vragen die je hierbij kunt stellen zijn:

Waar sta je, als jouw ideaal: hoe vind je dat het zou moeten zijn?

Wat is de praktijk van alledag waar je aan deelneemt?

Bij verschillen tussen de eerste twee vragen, wat zou je willen of kunnen veranderen?

Stellingen Schoolwaardenkompas

Waar sta je?

vraag

kies de positie tussen de twee uitersten die het best bij je past

horizontaal /verticaal

score

1 2 3 4 5 6

1	Alleen met een uniform curriculum en uniforme toetsing kan verantwoordbaar onderwijs worden gegeven.	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Het gaat altijd om persoonlijke ontwikkeling. Dat kan niet op een uniforme manier, en moet dus anders verantwoord worden.	v
2	De school bepaalt het schoolbeleid, waar ouders en studenten zich in voegen. Ouders en studenten worden daarover geïnformeerd.	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Een school stelt zich naar ouders en studenten op als partner in het leren. Ouders en studenten hebben dus een stem in belangrijke beslissingen.	h
3	Het onderwijs is er vooral voor om jongeren de benodigde kennis bij te brengen om op de leiden voor het beroep.	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Om in de maatschappij je loopbaan goed vorm te kunnen geven, is kennis maar een deel van wat je moet leren. De school heeft een minstens even brede opdracht in opvoeding en ontplooiing.	v
4	Het leren van de student is de verantwoordelijkheid van de school: Als een student niet genoeg leert, moet de school het zo nodig afdwingen.	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Het leren is de verantwoordelijkheid van de student, een leerproces kan immers niet worden afgedwongen. Als een student niet genoeg leert moet hij het anders aanpakken; de school kan alleen ondersteunen en begeleiden.	h
5	Het doel van onderwijs is om studenten zo snel mogelijk te selecteren en op het juiste niveau te plaatsen.	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Er bestaat niet zoiets als het juiste niveau; studenten kunnen op verschillende gebieden op heel verschillende niveaus presteren; dus is selectie naar één niveau onzinnig.	v
6	Achterstanden moeten zo snel mogelijk worden opgespoord en geremedieerd, liefst al bij peuters.	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Ieder mens ontwikkelt zich op zijn eigen tempo, en moet daarin gevolgd en gestimuleerd worden. Achterstand bestaat alleen in vergelijking met de groep.	v
7	Voor de motivatie van studenten is het voldoende dat docenten uitleggen waarom zij bepaalde keuzes gemaakt hebben.	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Zelf keuzes kunnen maken is een belangrijke voorwaarde om gemotiveerd te zijn.	h
8	Het brein van kinderen en pubers is nog niet geschikt voor het nemen van verantwoordelijkheid. Zij moeten daarom veel sturing en structuur krijgen.	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Zelfsturing kun je leren, en het is belangrijk om daar zo vroeg mogelijk mee te beginnen.	h

De score

Hoe verwerk je de score?

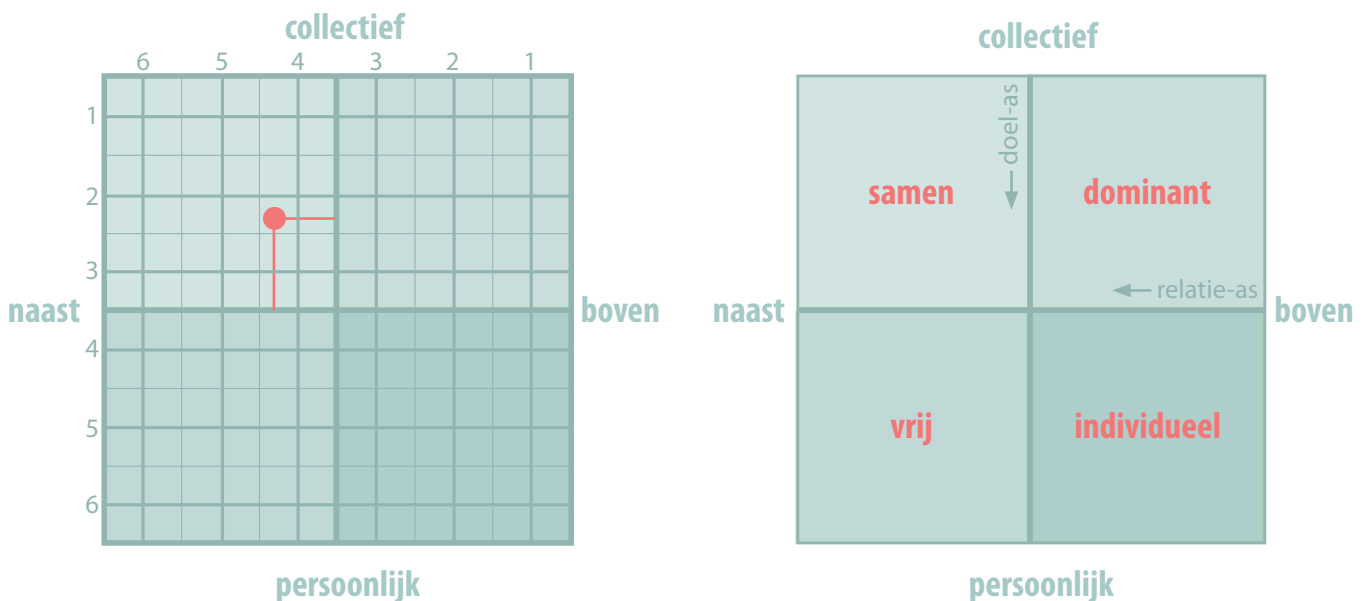
Tel de verticale vragen bij elkaar op (vraag 1, 3, 5 en 6), deel door 4, plaats de uitkomst op de verticale as.

Tel de horizontale vragen bij elkaar op (vraag 2, 4, 7 en 8), deel door 4, plaats de uitkomst op de horizontale as.

Op de doel-as (verticaal) stelling $1 + 3 + 5 + 6 = \dots + \dots + \dots + \dots : 4 = \dots$

Op de relatie-as (horizontaal) stelling $2 + 4 + 7 + 8 = \dots + \dots + \dots + \dots : 4 = \dots$

Verbind de punten als in het voorbeeld.

Voorbeeld

Stel je scoort 2.3 op de verticale as (let op: de puntentelling loopt van boven naar beneden) en 4.3 op horizontale as (let op: de puntentelling loopt van rechts naar links), dan verbind je de punten zoals onderstaand voorbeeld. Te zien is dat je uitkomt in het vak 'samen'.

meer informatie?

tamirherzberg@planet.nl.

Een en ander staat uitvoerig beschreven op <http://www.schoolwaardenkompas.nl>.

Bijlage 2

Overzicht van mogelijke activiteiten per kwadrant

Activiteiten kwadrant Individueel

Titel:

Informereren over de student

Kwadrant:

individueel

Wat kun je bereiken:

de ouder is geïnformeerd en op de hoogte van de stand van zaken

Individueel of groep:

individu

Waar:

op de onderwijsinstelling, op de afdeling.

Hoe:

via de brief, e-mail en telefoon

Tijd:

10 minuten per gesprek, voorbereiding 10 minuten

Betrokkene(n):

mentor, ouder, (student)

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

De mentor nodigt alle ouders uit voor een gesprek op de onderwijsinstelling waarbij hij informatie geeft over zaken als leervorderingen en gedrag van de individuele student.

Titel:**Relatie thuissituatie tekenen****Kwadrant:**

individueel

Wat kun je bereiken:

mentor krijgt zicht op relaties in de thuissituatie van student

Individueel of groep:

individu

Waar:

op de onderwijsinstelling, op de afdeling

Tijd:

activiteit 30 minuten, geen voorbereiding

Betrokkene(n):

mentor, student

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

In het eerste individuele gesprek laat de mentor de student een tekening maken van de thuissituatie en vertellen over de onderlinge relaties. De student kan deze tekening eventueel met de computer maken.

Titel:**Tips en tools over huiswerkbegeleiding****Kwadrant:**

individueel

Wat kun je bereiken:

ouders hebben tools om hun kind te begeleiden

Individueel of groep:

groep

Waar:

op de onderwijsinstelling, op de afdeling

Hoe:

via de brief, e-mail en telefoon

Tijd:

activiteit 1,5 uur, voorbereiding 1 uur

Betrokkene(n):

ouder, team

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Ouders (en student) worden ontvangen en krijgen een presentatie met tips en tools. Ook check je nog de contactgegevens. Ouders stellen individuele vragen.

Titel:**De ouder als expert****Kwadrant:**

individueel

Wat kun je bereiken:

student krijgt meer inzicht in vakgebied

Individueel of groep:

groep

Waar of hoe:

op de onderwijsinstelling, op de afdeling

Tijd:

activiteit 1 uur, voorbereiding variabel

Betrokkene(n):

ouder, student

Benodigheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

De ouder komt met zijn expertise naar de onderwijsinstelling om zijn kennis en inzicht over een bepaald deel van de arbeidsmarkt te delen met de studenten en zich te laten bevragen.

Titel:**Spreekuur****Kwadrant:**

individueel

Wat kun je bereiken:

georganiseerde bereikbaarheid

Individueel of groep:

individueel

Waar of hoe:

op de onderwijsinstelling, op de afdeling

Tijd:

activiteit 1 uur per week, geen voorbereiding

Betrokkene(n):

ouder, student, mentor

Benodigheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

De mentor communiceert met ouders en student dat hij op een vast moment per week bereikbaar is per telefoon, e-mail.

Titel:**Rapporteren over student****Kwadrant:**

individueel

Wat kun je bereiken:

de ouder is geïnformeerd en op de hoogte van de stand van zaken

Individueel of groep:

individu

Hoe:

via de brief of e-mail of sms

Tijd:

activiteit 10 minuten, geen voorbereiding

Betrokkene(n):

mentor

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

De docent stuurt alle ouders een individueel rapport of geeft ze toegang tot het studentvolgsysteem waarin de resultaten en het gedrag van de student beschreven staat. De docent sms't de ouders als de student afwezig is of er andere zaken spelen die voor het onderwijs van belang zijn.

Titel:**Verwachtingen vanuit de onderwijsinstelling****Kwadrant:**

individueel

Wat kun je bereiken:

ouders en docenten weten over en weer wat ze van elkaar kunnen verwachten

Individueel of groep:

individueel en groep

Waar:

op de onderwijsinstellings

Hoe:

via brief, sms en mail

Tijd:

een algemeen verhaal van een uurtje met de voorbereiding van ook ongeveer een uur. Daarna hangt het af van wat er zoal speelt bij de student, bijvoorbeeld verzuim, en de frequentie waarmee ouders contact opnemen.

Betrokkene(n):

studenten, ouders, mentor en (vak)docenten

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

De onderwijsinstelling spreekt duidelijk uit wat ze van de ouders verwacht (betrokkenheid en aanwezigheid) en wat de ouders van de onderwijsinstelling (mentoren en (vak)docenten) kunnen verwachten. Als de student verzuimt, worden ook de ouders op de hoogte gebracht en wordt geïnformeerd naar de (mogelijke) reden voor het verzuim. Om deze afspraken duidelijk te krijgen en het contact goed te leggen kan het zijn dat de onderwijsinstelling in sommige situaties een tolk moet inschakelen. Het is goed om de oudercontacten bij een aantal docenten te leggen die het interessant vinden om deze contacten te onderhouden.

Activiteiten kwadrant Dominant

Titel:

Informatiekaart

Kwadrant:

dominant

Wat kun je bereiken:

ouder(s) hebben een overzicht van en inzicht in de belangrijke data en periodes

Individueel of groep:

individueel

Waar:

op de onderwijsinstelling

Tijd:

2 uur

Betrokkene(n):

het team

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

De opleiding ontwerpt een informatiekaart en beschrijft alle belangrijke data, markeert periodes en deelt deze uit aan de ouder(s).

Titel:**Nieuwsbrief****Kwadrant:**

dominant

Wat kun je bereiken:

geïnformeerde ouders die weten wat er op dit moment speelt op de onderwijsinstelling

Individueel of groep:

individueel

Hoe:

via de post/e-mail

Tijd:

2 uur

Betrokkene(n):

het team

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

De ouder(s) krijgen per post/e-mail een nieuwsbrief over de actuele zaken op de onderwijsinstelling en van de opleiding.

Suggestie: informatie over het rooster, belangrijke data, periodebeschrijving, examenmomenten, et cetera.

Titel:**Informatieve website****Kwadrant:**

dominant

Wat kun je bereiken:

geïnformeerde ouders die weten waar de onderwijsinstelling voor staat, ook als het gaat om het inhoudelijke gedeelte

Individueel of groep:

individueel

Hoe:

via de website

Tijd:

geen vaste tijd, maar voortdurend

Betrokkene(n):

het team

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Een website per opleiding maken waar informatie over de opleiding, per vak, periode, bereikbaarheid, et cetera op staat, zodat de ouders dit kunnen gebruiken als informatiebron.

Suggestie: laat deze website bouwen door studenten die een ICT-opleiding volgen. Zij kunnen de website ook vullen met producten, studenten en foto's.

Titel:**Tussentijds contact over de voortgang****Kwadrant:**

dominant

Wat kun je bereiken:

onderwijsinstelling en ouder hebben incidenteel contact

Individueel of groep:

individueel

Hoe:

via de telefoon/brief/e-mail

Tijd:

15 minuten

Betrokkene(n):

ouders en team

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Tussentijdse en incidentele contacten. De opleiding en de ouders weten elkaar te vinden om de voortgang van de student te bespreken.

Titel:	10-minutengesprek
Kwadrant:	dominant
Wat kun je bereiken:	onderwijsinstelling en ouders maken kennis met elkaar, de ouders worden geïnformeerd over de voortgang van de student
Individueel of groep:	individueel
Waar:	op de onderwijsinstelling
Tijd:	20 minuten (met voorbereiding)
Betrokkene(n):	ouder(s) en mentor

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Docent praat met de ouders over de voortgang van de student. Dit gebeurt tijdens een individueel gesprek en op basis van een gemaakte afspraak vanuit de de onderwijsinstelling.

Titel:**Ouderavond****Kwadrant:**

dominant

Wat kun je bereiken:

de onderwijsinstelling en ouders maken kennis met elkaar en worden geïnformeerd over de gang van zaken op de onderwijsinstelling

Individueel of groep:

groep

Waar:

op de onderwijsinstelling

Tijd:

2 uur

Betrokkene(n):

ouder(s) en team

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

De ouders worden per brief uitgenodigd voor de ouderavond. Op deze avond maken het team en ouders kennis met elkaar en krijgen de ouders informatie over de opleiding, de inhoud en het (jaar/les) rooster. Ook hebben de ouders die avond gelegenheid om vragen te stellen.

Titel: Themabijeenkomst voor ouders

Kwadrant: dominant
Wat kun je bereiken: ouders worden geïnformeerd over een bepaald thema
Individueel of groep: groep
Waar: op de onderwijsinstelling
Tijd: 1 à 1,5 uur per thema
Betrokkene(n): ouders, team, eventueel externen

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

De opleiding bepaalt welk thema actueel is en organiseert daar een bijeenkomst over. Er kunnen eventueel derden ingezet worden. Vervolgens worden de ouders hiervoor uitgenodigd. Voorbeeldthema's: het puberbrein, keuzeprocessen, hoe kiezen pubers.

Titel:**Informatie over ondersteuning****Kwadrant:**

dominant

Wat kun je bereiken:

ouder(s) ondersteunen hun kind bij schoolse zaken

Individueel of groep:

groep, individueel

Waar:

op de onderwijsinstelling

Tijd:

2 uur

Betrokkene(n):

ouder(s), student en (vak)docent

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

De ouder(s) worden uitgenodigd door de onderwijsinstelling en krijgen op de onderwijsinstelling informatie over hoe zij hun kind kunnen ondersteunen bij het organiseren van hun opleiding, het opstellen van een planning en het maken van keuzes.

Titel:**Beroepenmarkt****Kwadrant:**

dominant

Wat kun je bereiken:

studenten maken kennis met verschillende beroepen

Individueel of groep:

groep

Waar:

op de onderwijsinstelling

Tijd:

markt 2 uur, voorbereiding 3 uur

Betrokkene(n):

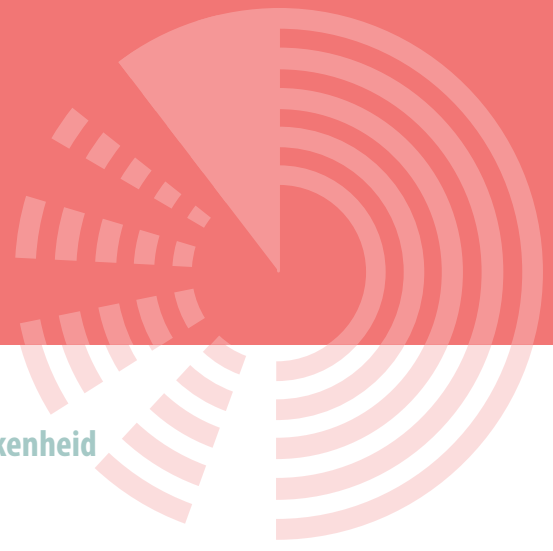
ouder(s), student en (vak)docent

Benodigheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Ouders op basis van hun expertise uitnodigen om deel te nemen aan de beroepenmarkt en hun kennis te delen over het beroep met de studenten.

Titel:

Richtlijnen omgang team ouderbetrokkenheid

Kwadrant:

dominant

Wat kun je bereiken:

de docent kent de richtlijnen t.a.v. ouderbetrokkenheid

Individueel of groep:

groep

Waar:

op de onderwijsinstelling

Tijd:

1,5 uur training

Betrokkene(n):

opleidingsmanager en team

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Het team gaat met elkaar in overleg over wat de richtlijnen zijn als het gaat om ouderbetrokkenheid. Er worden richtlijnen opgesteld en nageleefd.

Titel:**Schoolgids****Kwadrant:**

dominant

Wat kun je bereiken:

ouders weten waar de onderwijsinstelling voor staat en hebben een naslagwerk

Individueel of groep:

individueel

Waar:

via de student

Tijd:

jaarlijks uitgeven, aanpassen 2 uur

Betrokkene(n):

opleidingsmanager en team

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Per schooljaar dient de schoolgids geactualiseerd te worden, zodat deze over het komende schooljaar gaat. De schoolgids moet informatie bevatten over de werkwijze en de visie op ouderbetrokkenheid.

Titel:**Open dag****Kwadrant:**

dominant

Wat kun je bereiken:

kennismaken met de opleiding

Individueel of groep:

individueel

Waar:

op de onderwijsinstelling

Tijd:

tweemaal per jaar, 4 uur per open dag

Betrokkene(n):

ouders, student en (vak)docent en het team, de onderwijsinstelling

Benodigheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

De onderwijsinstelling organiseert een open dag en nodigt alle belangstellenden uit om een kijkje te komen nemen op de locatie en kennis te maken met de opleiding.

Suggestie: creëer een aparte informatiehoek voor ouders.

Titel:	College voor ouders Hoe begeleid ik mijn kind
Kwadrant:	dominant
Wat kun je bereiken:	ouders worden geïnformeerd over begeleiding bij keuzeprocessen
Individueel of groep:	groep
Waar:	op de onderwijsinstelling
Tijd:	uitvoering 1 uur, voorbereiding 2 uur
Betrokkene(n):	ouders, student en (vak)docent en het team, de onderwijsinstelling

Benodigheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

De onderwijsinstelling organiseert een college over hoe ouders hun kind moeten begeleiden bij keuzeprocessen.

Activiteiten kwadrant Vrij

Titel:

Interactieve LOB bijeenkomst

Kwadrant:

vrij

Wat kun je bereiken:

brede betrokkenheid bij loopbaan student

Individueel of groep:

groep

Waar:

op de onderwijsinstelling, op de afdeling

Hoe:

via de brief, e-mail en telefoon

Tijd:

2 uur

Betrokkene(n):

mentor, ouder, student, team

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Marinka Kuipers maakt in de beschrijving van de loopbaancompetenties gebruik van het kwaliteitenspel en het inspiratiespel van Gerrickens (<http://www.kwaliteitenspel.nl/nl/spellen-en-handleidingen/product/10-kwaliteitenspel>).

Dit is een persoonlijkheidsspel dat helpt om meer zicht te krijgen op de vraag: wie ben ik? Door het spelen van het Kwaliteitenspel kun je een antwoord vinden op vragen als: wat zijn mijn sterke en minder sterke kanten? Hoe zien anderen mij? Welke kwaliteiten wil ik ontwikkelen? De student kiest voor zichzelf minimaal twee kwaliteiten die hij bezit en twee kwaliteiten die hij denkt later nodig te hebben. De ouders doen hetzelfde voor hun kind en zijn toekomst. Ook kiezen zowel de ouders als de student vanuit het inspiratiespel één inspiratiebron uit. Dan gaan de ouders en de student in gesprek om dit uit te wisselen. Ten slotte geven ze samen een korte presentatie over de student: wie is hij, wat zijn zijn kwaliteiten, waaraan kunnen wij dat zien en vanuit welke inspiratiebron kiest hij?

Titel: Training LOB gespreksvoering

Kwadrant: vrij
Wat kun je bereiken: gezamenlijke betrokkenheid bij de loopbaan
Individueel of groep: groep
Waar: op de onderwijsinstelling of op een trainingslocatie
Hoe: zie korte beschrijving activiteit
Tijd: activiteit dagdeel van 2,5 uur, voorbereiding 1,5 uur
Betrokkene(n): studenten, docenten, ouders, trainer

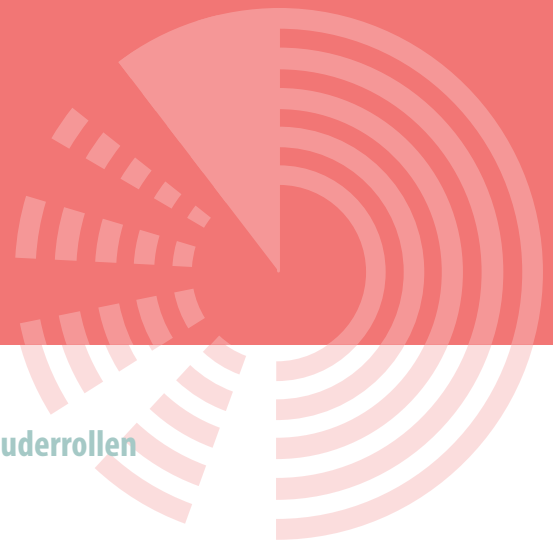
Benodigdheden:

Film Als je maar gelukkig wordt van de keuzecoach.nl (www.lob-vo.nl/actualiteiten/nieuws/nieuw-film-als-je-maar-gelukkig-wordt)

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Aan de hand van bijvoorbeeld bovengenoemde film oefenen de deelnemers interactief in het voeren van gesprekken met de studenten over hun loopbaan. Ouders en docenten werken samen aan hun kennis en vaardigheden.

Titel: Workshop Loopbaanreflectiegesprek/ouderrollen

Kwadrant: vrij
Wat kun je bereiken: gezamenlijke betrokkenheid bij de loopbaan
Individueel of groep: groep
Waar: op de onderwijsinstelling
Hoe: zie korte beschrijving activiteit
Tijd: activiteit 1 uur, voorbereiding 0,5 uur
Betrokkene(n): trainer, ouders

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Deze workshop kan aangeboden worden, gekoppeld aan een ouderavond o.i.d.
Verder kan er worden ingezoomd op de diverse rollen die ouders kunnen innemen ter ondersteuning van hun kind.

Titel:	Interactieve theater/ouderavond
Kwadrant:	vrij
Wat kun je bereiken:	ontspannen kijken en denken over diverse zelf aangedragen thema's over de loopbaan van de student en de ouder
Individueel of groep:	groep
Waar:	locatie met een toneel
Hoe:	zie korte beschrijving activiteit
Tijd:	avondvullend, van 19.30 uur tot 21.30 uur activiteit 2 uur voorbereiding 1 uur
Betrokkene(n):	studenten, hun ouders, docenten, acteurs

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Ouders en studenten worden uitgenodigd voor een avondje interactief theater. Professionele acteurs spelen situaties die ouders en studenten hebben voorgedragen. Dit spiegelen levert inzichten op die weer kunnen gelden als tips in andere, vergelijkbare situaties.

Titel:**Informele ouderavond/jaarafsluiting****Kwadrant:**

vrij

Wat kun je bereiken:

Sociale netwerken van ouders versterken zodat ze elkaar kunnen beïnvloeden en ondersteunen. Dat maakt een latere, formelere setting minder onwennig. Normaliseren van contacten tussen diverse groepen mensen rondom de student.

Individueel of groep:

groep

Waar:

op de onderwijsinstelling in een recreatieve sfeer/ kantine o.i.d.

Hoe:

zie korte beschrijving activiteit

Tijd:

activiteit 2 uur, geen voorbereiding behalve reserveren ruimte en uitnodigen

Betrokkene(n):

studenten, ouders , werkgevers, docenten

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Door alle betrokkenen bij de studenten samen uit te nodigen kunnen ouders, studenten, werkgevers en docenten elkaar informeel spreken. Samen toosten op het nieuwe schooljaar of kalenderjaar is goed voor de betrekkingen.

Titel:	Workshop Drijfveren herkennen/boven water halen
Kwadrant:	vrij
Wat kun je bereiken:	inzicht in eigen kennis en zelfbeeld/dromen concretiseren/drijfveren verwoorden
Individueel of groep:	groep
Waar:	op de onderwijsinstelling
Hoe:	zie korte beschrijving activiteit
Tijd:	activiteit 1 uur, voorbereiding 0,5 uur
Betrokkene(n):	ouders en hun kinderen

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

In kleine groepjes van ongeveer vier tot zes personen elkaar vertellen over de intrinsieke drijfveren. Opdracht aan de groep, iemand vertelt gedurende vijf minuten hierover. De groepsleden stellen alleen verhelderende vragen. Na vijf minuten de volgende, et cetera, totdat allen geweest zijn. Daarna plenair delen wat dit heeft opgeleverd.

Titel: **Onderdeel ouderavond: kiezen van opleiding en beroep/over de streep**

Kwadrant: vrij
Wat kun je bereiken: gelijkwaardigheid in het gesprek. Het lichter maken/vermijden van keuzestress
Individueel of groep: groep
Waar: op de onderwijsinstelling in een open ruimte met bewegingsruimte
Hoe: zie korte beschrijving activiteit
Tijd: activiteit van 1/2 uur
Betrokkene(n): ouders en hun kinderen

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Studenten bevragen ouders worden over hun loopbaanervaring. De studenten hebben deze vragen zelf bedacht. Sluit hun beroepskeuze aan op de opleiding? (vaak niet en is dat geen probleem?) Daarna stellen ze het gelukpercentage van hun ouders in het werk vast (100 procent gelukkig is bijna niet mogelijk; alle banen hebben minder leuke kanten). Dit kan op een over- de-streep-manier duidelijk worden uitgebeeld. De vragen van de jongeren aangevuld met die boven genoemd, worden gesteld aan de deelnemers, ouders, docenten, et cetera. Die wordt gevraagd om mee te gaan over de streep of niet. Op deze manier worden de antwoorden zichtbaar en voelbaar.

Titel: Portfoliogesprek

Kwadrant: vrij
Wat kun je bereiken: optimale betrokkenheid ouders en doorlopend gesprek tussen ouders en student
Individueel of groep: individueel
Waar: op de onderwijsinstelling in een open ruimte met bewegingsruimte
Hoe: zie korte beschrijving activiteit
Tijd: activiteit 1/2 uur
Betrokkene(n): student nodigt zijn ouders uit

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Gesprek over het portfolio van de student met begeleider en ouders. Het portfolio is van de student zelf en door hem zelf vormgegeven.

Activiteiten kwadrant Samen

Titel:

LOB opdrachten

Kwadrant:

samen

Wat kun je bereiken:

het loopbaangesprek plaats laten vinden aan de keukentafel

Individueel of groep:

groep, alle studenten voeren dezelfde opdracht uit

Waar:

thuis

Hoe:

via een opdracht van de onderwijsinstelling

Tijd:

eenmalig 30 minuten voor het ontwikkelen
30 tot 60 minuten om het gesprek te voeren

Betrokkene(n):

mentor ontwikkelt, ouders en kind voeren uit

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Tijdens de mentor- of LOB-lessen deelt de begeleider een opdracht uit, die studenten verplicht om thuis met hun ouders in gesprek te gaan over hun eigen loopbaan. Dit kan in de vorm van een quiz of anderszins.

Titel:	Ouders bij vaste presentatiemomenten uitnodigen
Kwadrant:	samen
Wat kun je bereiken:	ouders krijgen meer zicht op het curriculum en wat er van hun kind gevraagd wordt. En krijgen op een informele manier contact met de onderwijsinstelling.
Individueel of groep:	groep
Waar:	bij presentaties, productverdedigingen, uitvoeringen op de onderwijsinstelling
Hoe:	door in de gaten te houden wanneer ouders uitgenodigd kunnen worden en dit dan ook doen
Tijd:	geen extra tijd
Betrokkene(n):	ouders, student en (vak)docent

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Op het moment dat er in het reguliere curriculum een moment plaatsvindt waarop studenten een product presenteren, een ander soort presentatie houden, een show of uitvoering geven, et cetera, worden de ouders uitgenodigd om aanwezig te zijn.

Titel:	Inzetten ondernemende ouders
Kwadrant:	samen
Wat kun je bereiken:	door de expertise van ouders te benutten worden ze meer bij het onderwijs betrokken en krijgen ze zicht op het curriculum
Individueel of groep:	groep
Waar:	in de lessen
Hoe:	uitnodiging aan ouders, geïnteresseerde ouders zullen inzage moeten krijgen in het curriculum en in de eisen aan het eindproduct. Ook zal er een heldere opdracht moeten liggen voor de ouders en een overzicht van de planning en deadlines voor deze opdracht.
Tijd:	geen extra tijd
Betrokkene(n):	ouders en (vak)docent
Benodigdheden:	
☐ Laptop/computer	
☐ Beamer	
☒ Lokaal	
☐ (groot)papier	
☐ Stiften	
☐ Resultaten van de student	
☐ Post-it	
Korte beschrijving van de activiteit:	
	Ondernemende ouders die studenten helpen bij het maken, ontwikkelen en presenteren van een ondernemingsplan.

Titel:	Intervisie met ouders
Kwadrant:	samen
Wat kun je bereiken:	ouders krijgen tips en tools voor het omgaan met hun kind in zijn specifieke netwerk, waardoor ze anders naar hun kind kunnen gaan kijken en meer betrokken kunnen zijn.
Individueel of groep:	groep
Waar:	op de onderwijsinstelling
Hoe:	ouders uitnodigen, procesbegeleider inhuren, eventueel experts benaderen al naar gelang de behoefte van de ouders, regelen ruimte waar men ontspannen kan zitten, regelen koffie, thee en wat lekkers, mogelijkheden voor een presentatie door de expert
Tijd:	minimaal 1,5 uur per bijeenkomst. Aantal bijeenkomsten hangt af van de behoefte van de ouders.
Betrokkene(n):	ouders en een procesbegeleider
Benodigdheden:	
☐ Laptop/computer	
☐ Beamer	
☒ Lokaal	
☒ (groot)papier	
☒ Stiften	
☐ Resultaten van de student	
☐ Post-it	
Korte beschrijving van de activiteit:	
	Informatiemiddagen voor ouders om te praten over waar ze tegenaan lopen met hun kind.

Titel:**Ouderavond met studenten****Kwadrant:**

samen

Wat kun je bereiken:

op de ouderavond gaat het niet alleen om de onderwijsinstelling, maar ook om de studenten en om 'jouw' kind. Daardoor zullen er meer ouders komen. En de ouders die er zijn, zullen meer betrokken zijn. Studenten worden op deze manier ook gestimuleerd om hun ouders uit te nodigen en mee te nemen.

Individueel of groep:

groep

Waar:

op de onderwijsinstelling, in een centrale ruimte of in een (groot) klaslokaal

Hoe:

uitnodiging die studenten maken

Tijd:

2 uur uitvoering en voor de mentor 2 uur voorbereiding

Betrokkene(n):

mentor, studenten met ouders en eventueel (vak)docenten

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Tijdens de ouderavond geven studenten presentaties (van werkstukken).

Titel:**Intake op afspraak****Kwadrant:**

samen

Wat kun je bereiken:

door ouders tegemoet te komen in de planning van de gesprekken zouden meer ouders moeten kunnen komen.

Individueel of groep:

de gesprekken zijn individueel, maar de planning is voor iedereen

Waar:

op de onderwijsinstelling

Hoe:

via mail, sms, website en brief

Tijd:

½ uur voor het versturen van de informatie. De intakegesprekken moeten toch gevoerd worden, dus dat kost geen extra tijd.

Betrokkene(n):

ouders, student en mentor

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Een planning voor de intakegesprekken maken waar ouders en student op kunnen intekenen. Ouders worden hierbij expliciet uitgenodigd. Als de ouders niet mee kunnen, is de student verplicht om een andere belangrijke volwassene mee te nemen.

Titel:**Opbouwen van een positieve relatie****Kwadrant:**

samen

Wat kun je bereiken:

ouders zijn betrokken en voelen zich welkom bij de opleiding. Dat brengen ze over op hun kind.

Individueel of groep:

individueel, maar wel bij alle ouders

Waar:

op de onderwijsinstelling en/of op de afdeling

Hoe:

ouders proactief benaderen

Tijd:

nauwelijks extra tijd en geen voorbereiding

Betrokkene(n):

mentor, (vak)docent en ouders

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Ouders proactief aanspreken op open dagen.

Titel:**Klaar voor de start!****Kwadrant:**

samen

Wat kun je bereiken:

ouders ervaren dat ze een plek hebben in het geheel en dat het voor studenten meer vanzelfsprekend wordt hun ouders mee te nemen.

Individueel of groep:

groep

Waar:

op de onderwijsinstelling of buiten in de buurt van de onderwijsinstelling

Hoe:

spelvorm inzetten bij een kennismakingsmoment

Tijd:

zo'n spel is een onderdeel van bijvoorbeeld een kennismakingsmiddag of -avond. De lengte van het spel hangt af van het type spel. Een goede voorbereiding (qua organisatie en materialen) is noodzakelijk en zal eenmalig een investering zijn van enkele uren.

Betrokkene(n):

ouders, studenten en de mentor

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Een startactiviteit met ouders en studenten, zoals een spel, een wedstrijd of een competitie organiseren.

Titel:**Intervisie docenten****Kwadrant:**

samen

Wat kun je bereiken:

docenten kunnen van elkaar leren in het omgaan met en betrekken van ouders bij de onderwijsinstelling

Individueel of groep:

groep

Waar:

op de onderwijsinstelling

Hoe:

met behulp van een intervisiemethodiek

Tijd:

een aantal sessies van een uur

Betrokkene(n):

docenten/mentoren

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Een groep docenten reflecteert op de praktijkervaringen met de ouders.

Titel:	Training docenten
Kwadrant:	samen
Wat kun je bereiken:	docenten voelen zich competenter in het aangaan en onderhouden van contacten met ouders. Daardoor leggen ze ook gemakkelijker contact met ouders en kan er meer betrokkenheid van ouders bij de onderwijsinstelling ontstaan.
Individueel of groep:	groep
Waar:	op de onderwijsinstelling of op een trainingslocatie
Hoe:	met behulp van een externe trainer
Tijd:	een dagdeel per training. De trainer bereidt de training voor, dus het kost de docenten geen extra voorbereidingstijd.
Betrokkene(n):	de docenten en een trainer (en trainingsacteurs)
Benodigdheden:	
☐ Laptop/computer	
☐ Beamer	
☐ Lokaal	
☐ (groot)papier	
☐ Stiften	
☐ Resultaten van de student	
☐ Post-it	
Korte beschrijving van de activiteit:	
	Training voor docenten om het contact met ouders beter te laten verlopen, zoals training in het doen van huisbezoeken, training in de interculturele communicatie en training in het 'luisteren, samenvatten, doorvragen' en het niet 'ja-maren'.

Titel:**Aandeelhouders in mini-ondernemingen****Kwadrant:**

samen

Wat kun je bereiken:

ouders meer bij het onderwijs betrekken en zicht laten krijgen op het curriculum

Individueel of groep:

groep

Waar:

op de onderwijsinstelling

Hoe:

ouders benaderen en uitnodigen

Tijd:

begeleiding bij de mini-ondernemingen (tijd is variabel). Het kost de docent geen extra tijd. De ouderavond zelf duurt ongeveer 2 uur.

Betrokkene(n):

ouders, studenten en (vak)docent

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Ouders worden aandeelhouders van de mini-ondernemingen, waarbij de studenten op de ouderavonden winkeltjes hebben om hun producten te verkopen.

Titel:**Samen aan het huiswerk****Kwadrant:**

samen

Wat kun je bereiken:

ouders krijgen zicht op wat hun kind op de onderwijsinstelling doet, raken betrokken en kunnen vragen gaan stellen en interesse tonen

Individueel of groep:

de uitvoering is individueel, maar het geldt voor iedereen

Waar:

thuis aan de keukentafel

Hoe:

goede huiswerkopdrachten die uitnodigen tot samenwerking tussen ouders en student. In de klas stelt de docent de evaluatievragen, waaruit de vanzelfsprekendheid van het werken met de ouders blijkt.

Tijd:

tot het huiswerk af is en het gesprek is gestopt

Betrokkene(n):

ouders en kind/student

Benodigdheden:

- Laptop/computer
- Beamer
- Lokaal
- (groot)papier
- Stiften
- Resultaten van de student
- Post-it

Korte beschrijving van de activiteit:

Ouders bij het leerproces betrekken door studenten huiswerk mee te geven dat ze met hun ouders moeten maken.

Bijlage 3

Twintig criteria waarop ouders een onderwijsinstelling als goed beoordelen

20 criteria waarop ouders een onderwijsinstelling als goed beoordelen

1. Duidelijk communiceren
2. Afspraken nakomen
3. Regels handhaven
4. Kind begeleiden
5. Klaarstomen voor het bedrijfsleven
6. Regelmaat en duidelijkheid bieden
7. Duidelijke uitleg geven
8. Goede en rustige sfeer in de klas creëren
9. Lessen niet laten uitvallen
10. Alert zijn op pesten
11. Persoonlijk benaderen
12. Goede maatschappelijke omgangsvormen aanleren
13. Duidelijke roosters opstellen
14. Informatievoorziening goed op orde hebben
15. Orde en structuur bieden
16. Zelfstandigheid stimuleren
17. Goede lessen verzorgen
18. Streng zijn en discipline nastreven
19. Duidelijk omgaan met verzuim
20. Een vol lesrooster aanbieden

Loopbaan Oriëntatie Begeleiding
Stimuleringsproject LOB in het mbo